Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 34 (20.301) • 1989 йил 10 февраль, жума • Баҳоси 3 тийин.

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси материаллари

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси стенография қилинган ҳисоботининг иккинчи томи босмадан чиқди.

Унга делегатларнинг нутқлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг партия конференцияси ёпилишида сўзлаган нутқи, резолюцияларнинг текстлари, бошқа материаллар киритилган.

(ТАСС).

ЧОРВАДОР СИНОВДАН ЎТМОҚДА

Бу йил анча оғир келди. Тез-тез ёғиб турган қор, аёзли кунлар отару фермалар ходимларининг юмуши, ташвишини тобора оширди. Бир сўз билан айтганда, ҳозир уларнинг масъулиятли мавсумга тайёргарлиги, омилкорлиги синовдан ўтяпти. Кўпинча чорвадорлар қишловининг оғир келганлигини баҳона қилиб, молларнинг маҳсулдорлигини камайтирмаслик мақсадида ем-хашак кўп сарфлашади. Натижада қиш охирлаб қолганда кўп жойларда озуқа етишмай, жониворлар ориқлаб кетади. Чиқимга йўл қўйилади.

Бунинг олдини олиш учун озуқа запасларидан тежаб-тергаб фойдаланиш катта аҳамиятга эга. Лекин тежаш, дегани ем-хашакни кам бериб, молларнинг насибасини қийиш эмас. Бу дегани, бор озуқани қайта ишлаш, турли хил витаминли қўшимчалар қўшган ҳолда тўйимлигини ва ширалилигини ошириш, демакдир. Шу йўл билан кам ем-хашак сарфлаган ҳолда бўрдоқиларни тез семиртириш, говмишлар сутини ошириш, энг асосийси, чиқимнинг олдини олишга эришилади. Республикамизда моллар рационини бойитадиган турли қўшимча-препаратлар амалда яхши натижалар бераётир.

Оҳангарон районидаги ВЛКСМ 50 йиллиги номли совхозда боқилаётган 13 минг бошдан зиёд ёш қорамол рационига ХКМ—300 биостимулятори қўшилганда уларнинг суткалик ўртача семириши 723 граммни ташкил этди. Бўрдоқиларни бир центнер семиртириш учун 6,9 центнер озуқа бирлиги сарфланди, холос. Каттақўрғондаги чорвачилик комплекси чорвадорлари ҳам шу йўл билан катта иқтисодий самарадорликни таъминлашмоқда. Ана шундай препаратларни Тошкент қишлоқ хўжалик институти орқали шартнома асосида олиш мумкин.

Шунга қармай, ҳануз жойларда озуқадан хўжасизларча фойдаланиш, уни яхши асрамаслик ҳоллари мавжуд. Кўпчилик колхоз ва совхозларда ем-хашак молларнинг олдига қандай бўлса шундайлигича ташлаб қўйилади. Натижада қимматли озуқа оёқ остида топталиб, қарийб ярми нишхўрга чиқиб кетади. Бир сўз билан айтганда, озуқа сарфланадию, самараси бўлмайди.

Фермаларда қанчадан-қанча маблағ сарфлаб, озуқа цехлари қурилган. Минглаб хашак майдалайдиган агрегатлар бор. Аммо уларнинг кўпчилиги арзимаган эҳтиёт қисм етишмаслиги ёки мутахассисларнинг хафсаласизлиги туфайли бекор турибди. Молбоқарлар, чўпонлар эса озуқани қўлда тарқатишиб кўп меҳнат сарфлашаяпти-ю қайтими кўринмаётир. Масалан, Пастдарғом районидаги Куйбишев номли колхозда озуқа цехи ишламаяпти. Ем-хашакни майдалаб, ивитиб бериш ҳеч кимнинг хаёлига келмаётир. Шу сабабли сигирлардан сут соғиб олиш талабга жавоб бермайди. Бундай нуқсонларни ҳар бир райондаги у ёки бу хўжаликда учратиш мумкин.

Камчиликларга йўл қўйилаётган жойларда аҳволни ўнглаш учун жиддий чоралар кўриш, мавжуд барча техника воситаларининг самарали, бенуқсон, узлуксиз ишлашини таъминлаш, кам озуқа сарфлаб, кўпроқ маҳсулот олаётган миришкорлар тажрибасини ўрганиш лозим. Бу борада пудрат, ижара пудрати асосида ишлаётган чорвадорларнинг муваффақиятидан ўрнак олса арзийди.

Маълумки, наслли молларни кўпайтирмасдан гўшт, сут етиштиришни ошириш мумкин эмас. Бироқ мол қанча наслли бўлса, у об-ҳаво, парваришлаш жараёнидаги ўзгаришларга шунча таъсирчан бўлади. Шунинг учун фермаларни доим иссиқ ҳолда сақлаш, сувни фақат илитиб бериш, ҳар бир молнинг иштаҳаси ва маҳсулдорлигига қараб рацион белгилаш жуда муҳимдир.

Меҳнаткашларнинг шахсий манфаатдорлигини таъминламай туриб, уларнинг самарали ишлашларига эришиб бўлмайди. Ўтган йилларнинг хатолари ва меҳнатни ташкил этишнинг янги усуллари натижалари буни яққол кўрсатмоқда. Шу сабабли ижарачи бўлиш истагини билдирган чорвадорларга ёрдам бериш, уларнинг унумли ишларини рағбатлантириш, юқори кўрсаткичга эришаётганлар тажрибасини кенг ёйиш шу куннинг кечиктириб бўлмайдиган вазифасидир. Ишни оқилона ташкил этиш орқали оз меҳнат, оз маблағ сарфлаган ҳолда моллар вазнини тез ошираётган, сигирлардан мўл ва серқаймоқ сут соғиб олаётган чорвадорлар эса кўп.

Ўртоқ М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетида агросаноат комплексини бошқаришни такомиллаштиришга бағишлаб ўтказилган кенгашда айтганидек: «Биз аграр сиёсат ҳақида, аграр комплекс тўғрисида сўзлаганимизда, гап аввало ҳар қандай давлат олдида турган энг муҳим муаммолардан бири — озиқ-овқат масаласи тўғрисида боради. Бу — биз қайта қуриш шароитида янгича ёндашувлар асосида ҳал этишимиз, тўла-тўкис кўнгилдагидек ҳал қилишимиз керак бўлган масаладир. Озиқ-овқат масаласини ҳал этиш чўзилиб кетганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Бироқ муаммони ҳал этиш учун бизда ҳам иқтисодий, ҳам социал, ҳам табиий шароитлар борлигига ишончимиз комил».

Энди гап ана шу шарт-шароитлардан фойдаланишда қолган. Шунинг учун йилнинг бошиданоқ кунлик, ҳафталик ойлик планларни мунтазам бажариб бориш, ҳамма ерда озуқанинг сақланиш аҳволини кўздан кечириш, унинг бирор килограммини ҳам очиқ ҳавода, қор-ёмғир тагида нобуд бўлишига йўл қўймаслик лозим. Ем-хашакни майдаламай, бошқа тўйимли озуқалар билан аралаштирмай молларга берилишига йўл қўймайлик. Ҳамма озуқа цехлари, буғлаш ускуналари ҳамда майдалагич агрегатларнинг сабабсиз бекор туриб қолмаслигига эришиш хўжалик раҳбарлари, мутахассисларининг диққат марказида бўлмоғи керак.

Сут, гўшт етиштиришни кўпайтиришда рационда тўйимли емнинг бўлиши катта аҳамият касб этади. Афсуски, жуда кўпчилик хўжаликларда ем етишмайди. Уни кўпайтириш резервлари топилган тақдирда ҳам баъзан идоравий тўсиқларга учраб амалга ошмай қолаётир. Масалан, Қўқон ёғ-мой комбинати асосий ишга путур етказмаган ҳолда хўжаликларга қўшимча равишда ем тайёрлаб беришга рози. Лекин айрим раҳбарларда дадил, мустақил ҳаракат қилиш кўникмаси йўқлиги учун хайрли ташаббус қўллаб-қувватланмади.

Кўплаб пахтакор хўжаликлар озуқа майдонлари камлигидан фермалардаги молларга мустаҳкам ем-хашак базасини яратиша олмаяпти. Шунга қарамай, уларнинг пландан ташқари топширган пахтасидан чиқадиган шелуха, шрот хўжаликка жуда кам миқдорда қайтарилади. Агар пландан ортиқча маҳсулотдан олинадиган озуқани колхоз ва совхозларга тўла берилса, бу тадбир бир томондан пахтакорларни қўшимча ҳосил олишга рағбатлантирса, иккинчи томондан чорвачиликни юксалтиришга катта ёрдам бериши шубҳасиз.

Ҳадемай отарларда қўзилатиш мавсуми бошланиб кетади. Унга пухта тайёргарлик кўриш лозим. Қорли кунларда чўпонлар ҳолидан тез-тез хабар олиш, ем-хашак етказиб бериш, қўшимча ёрдамчилар ажратиш даркор. Шу йўл билангина тўл мавсумини чиқимга йўл қўйилмаган ҳолда пухта ҳозирлик билан бошлаш мумкин бўлади.

Яхши дам, меҳнатга ҳамдам, дейди халқимиз. Фермаларда, отарларда механизациялаш даражасини ошириш ҳисобига чорвадорлар меҳнатини енгиллаштириш, уларга қулай дам олиш шароити яратиш ҳам хўжалик раҳбарлари, мутахассисларининг диққат-марказида бўлмоғи керак. Социалистик мусобақанинг оммавийлиги, ошкоралиги, таъсирчанлигини ошириш даркор. Буларнинг ҳаммаси инсон омилини кучайтиришга ёрдам бериши шубҳасиздир. КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда таъкидланганидек, аграр сиёсат қишлоқ меҳнатчиларининг манфаатларини — ҳам социал, ҳам иқтисодий, ҳам маданий манфаатларини, умуман одамлар манфаатлари ва орзу-умидларининг кенг доирасини эътиборга олмаса, ҳеч қандай аграр сиёсат самарали, сермаҳсул, баракали бўлиши мумкин эмас.

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙМИ?

Сирдарё область, Пахтакор районидаги «Пахтакор» совхози коллективи сўнгги йилларда пахтадан мўл ҳосил етиштириб келмоқда. Бунга техникадан самарали фойдаланилганлиги туфайли эришиляпти. Хўжалик механизаторлари ҳар доимгидек, бу йил ҳам кўкламги экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Марказий ремонт устахонасида мавжуд 47 та чопиқ трактори, 26 та сеялка, 150 комплект борона, 11 та чизель, 58 та культиватор сифатли ремонт қилинди ва старт чизиғига келтириб қўйилди.

СУРАТЛАРДА: старт чизиғига келтириб қўйилган тракторлар ва моторист Равил Муборакшин.

У. ҚЎШВОҚОВ фотолари.

ИШ ҚУРОЛИНГ СОЗ БЎЛСА...

Бойсунлик овчи бир куни суҳбатда: «Бир соатлик овга бир ҳафта ҳозирлик кўраман. Қуролинг соз бўлса панд бермайди», деганди. Қанийди, техника жиловкорлари ҳам: «Биз бир мавсумлик юмушга бир йил ҳозирлик кўрамиз. Иш қуролинг соз бўлса машаққатинг оз бўлар», десалар. Афсуски...

Сурхондарё область статистика бошқармаси маълумотига кўз ташлаймиз. Айрим районлар, чунончи, Шўрчи ва Деновда экиш техникасини мавсумга ҳозирлаш кўнгилдагидай. Бошқа районларда ҳам ёмонмас. Аммо Гагарин районида аҳвол ниҳоятда ачинарли. Бу район ҳақида гап кетганда, кўпчилик раҳбарлар бир қадар эҳтиёт бўлишади. Гагаринликларнинг кўнгли оғринмасин, дейдилар. Нега? Чунки район чўлда ташкил бўлган. Дашт инжиқликларига ҳамма ҳам дош бераверmайди. Бунинг устига айрим хўжалик ва участкаларда 4—5 гектар экин майдонига бир ишловчи тўғри келади. Баъзан сув йўқ, баъзан газ, ўтин дегандай...

Лекин бу ишни ўз ҳолига ташлаб қўйиш керак, деган гап эмас. Қишда — ер дам олаётган айни кунларда техника ремонтидан бўлак муҳимроқ яна қандай иш бор?

— Бундан муҳим иш йўқ, — дейди район агросаноат бирлашмаси кенгаши раисининг механизация бўйича ўринбосари Маматмўмин Отамуродов. — Камчиликларни тузатамиз. Ҳаммаси ўнгланиб кетади...

Аҳвол эса ҳали-вери ўнгланмайдиганга ўхшайди. Абдулла Набиев номли совхоз марказий ремонт устахонасидаги иш суръатини кўришимиз биланоқ худди шундай хулосага келдик. Бу хўжалик ўтган йили пахта тайёрлаш планини чала-ярим бажарди.

— Қўл кучи етишмади, изоҳлади совхоз директори Учқун Ғаффоров, — Ҳосилнинг анча қисми ерда қолиб кетди. Хўжалигимизда 770 нафар ишчи бор. Ҳар 3,5—4 гектар ерга бир киши тўғри келади.

— У ҳолда механизацияга зўр бериш керак эди.

— Зўр берамиз...

Турғунлик йилларида раисլару директорлар худди шундай ваъда беришарди. Ахир, йиғим-терим палласида, директор айтгани сингари, зўр бериш учун шу кунларда замин яратилиши керак эмасми? Хўжаликда 156 та чопиқ трактори бор. Шундан нечтаси ремонтдан чиққан, уларнинг сифати қандай, экиш авжига чиққан паллада деҳқонга панд бериб қўймайдими? Бу саволларга директор ҳам, устахона мудири Эркин Маматқулов ҳам аниқ жавоб беролмадилар.

— Ремонт қачон бошланганди? — мурожаат қилдик устахона мудирига.

— Тўққизидамиди, шундай...

— Қайси ойнинг тўққизи?

— Йўқ, ўн тўртинчи декабрь эди.

Биз борган куни 18 та чопиқ тракторининг 7 таси ремонтдан чиқиш арафасида, қолганлари эса фурсат кутиб турарди. Шунингдек, 61 терим машинасидан 31 тасининг у-бу қисмлари кўриб, мойлаб, ювиб чиқилибди, холос. 47 экиш сеялкаси қатор тизиб қўйилган. Улар ҳам айрим эҳтиёт қисмлар етишмаслиги туфайли созланмаган.

Ғалла комбайнлари, кўсак териш техникаси шундоққина очиқ ҳавода занг босиб ётипти. — Бостирмалар паст, йирикроқ техникани киритишнинг иложи йўқ, — дейишди устахонадагилар.

Хўжаликда созловчиларга ғамхўрлик, уларнинг унумли ишлашлари учун шароит яратиш ҳам унутиб қўйилган.

— Гўшт ва керакли саноат моллари олиб келиб сотишадими? — деб сўрадик ишчилардан. Улар нима дейишларини билмай, бир-бирларига қараб турардилар.

Шунда директор:

— Янги йил арафасида гўшт берилган бўлиши керак, — деди.

— Байрам куни қозон қайнади, — дея суҳбатга қўшилди техника хавфсизлиги инженери Жўра Тангриқулов.

— Кейин-чи?

— Кейин... Ошхона яқин.

Хўжаликда донғи районга кетган «Нилуфар» бадиий ҳаваскорлик тўгараги бор. Аммо бу ҳаваскорлар лоақал бирор марта усталар ҳузурига ташриф буюрмаганликларидан афсуландик. Бу ерга бирор пропагандист ёки лектор, агитатор ҳам келмаган.

Шунга ўхшаш нуқсонлар районнинг «Советобод», «Навбаҳор», «Янгиобод» ва бошқа хўжаликларида ҳам мавжуд. — Районда ремонт ишларининг имиллашига асосий сабаб, — дейишади РАПО раҳбарлари, — устахоналар эҳтиёт қисмлар билан етарли таъминланмаганлигидадир. Техника таъминоти область бирлашмаси зарур эҳтиёт қисмларни районга ўтган йилдагига қараганда анча кам ажратган. Қишлоқ хўжалик техникаси эса аксинча кўпайган.

Бироқ бу техника ремонтини чўзишга асос бўлолмайди.

Н. ҲАЙИТҚУЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ МАКЕДОНИЯДА БЎЛИШИ

БЕЛГРАД, 9 февраль. ТАСС мухбири Владимир Дмитриев хабар беради:

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов бошчилигидаги Македонияда меҳмон бўлиб турган Ўзбекистон Компартияси делегациясини Македония Социалистик Республикаси Президиумининг Раиси Ездимир Богданский, шунингдек Македония Социалистик Республикаси мажлиси (парламенти) раиси Вулнет Старова қабул қилдилар.

Самимий дўстона вазиятда ўтган суҳбатлар чоғида Ўзбекистон билан Македония ўртасидаги ҳамкорлик муваффақиятли ривожланаётганлиги, бу республикалар ўртасида қора ва рангли металлургия, химия, тўқимачилик, кўнчилик ва озиқ-овқат саноати ҳамда қишлоқ хўжалиги каби турли соҳаларда бевосита хўжалик алоқаларининг ўрнатилиши муҳим эканлиги таъкидланди.

Томонлар кооперациялаш, ихтисослаштириш ва қўшма корхоналар бунёд этиш, бошқа мамлакатларнинг бозорларида биргаликда товар сотишдек ҳамкорликнинг замонавий шаклларини ўрнатиш лозимлиги хусусида гапирдилар.

Илмий ва маданий-маърифий соҳаларда алоқаларнинг муваффақиятли ривожланаётгани мамнуният билан қайд этилди. Шунга кўра, Ўзбекистонда Македония поэзияси антологияси ўзбек тилида нашр этилиши маълум қилинди.

Скопледа Ўзбекистон ССР билан Македония Социалистик Республикаси ўртасида 1989—1990 йилларда иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш программаси имзоланди.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар Македония фан ва санъат академиясига, Скопледаги радио-телевидение марказига бордилар.

Сешанба куни Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар комитети билан Македония Коммунистлар Союзи Скопле шаҳар комитети ўртасида 1989—1990 йилларда ҳамкорлик программаси имзоланди.

НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНМОҚДА

Округ сайлов комиссияси 109-Пастдарғом миллий-территориал округидан қуйидагиларни СССР халқ депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди: Анатолий Степанович Ефимов, 1939 йилда туғилган, республика Халқ контроли комитетининг раиси; Анатолий Васильевич Попрядухин, 1936 йилда туғилган, Пастдарғомдаги «Пастдарғом» боғдорчилик-виночилик совхозининг бош агрономи.

(ЎзТАГ).

Дунё овози

• Хабарлар оқимидан

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

АДАН. Миллий экономиканинг энергетика, фойдали қазилмаларни, жумладан нефтни қидириш ва қазиб олиш сингари устун соҳаларида Совет — Жанубий Яман ҳамкорлиги аҳамиятини баҳолаш қийин.

Маҳаллий матбуотда эълон қилинаётган СССР билан ЯХДР ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида биринчи битим имзоланганлигининг шу кунларда нишонланаётган 20 йиллигига бағишланган мақола ва хабарларнинг асосий мазмуни мана шундай. Совет Иттифоқининг ёш республикага беғараз ёрдами мустамлака ўтмишидан мерос бўлиб қолган бутунлай барбод бўлган экономикани тиклашга, ғарб мамлакатларининг демократик Яманга ўз шартларини тиқиштиришга уринишларига муваффақиятли қаршилик кўрсатишга имкон берди.

ХАЛҚАРО КИТОБ КЎРГАЗМАСИДА

ҚОҲИРА. Миср пойтахтида 21-халқаро Қоҳира китоб ярмаркаси ўз ишини тамомлади. Виставка комплексининг павильонларида Европа, Осиё, Африка ва Американинг 51 мамлакатидан 1.800 та нашриёт ва савдо фирмаларининг полиграфия маҳсулоти намойиш қилинди.

Ярмарканинг анъанавий қатнашчиларидан бўлган Совет Иттифоқининг стендларида рус, инглиз ва араб тилларидаги бадиий ва ижтимоий-сиёсий адабиёт, санъатга оид китоблар, ўқув қўлланмалари ва болалар китоблари кенг намойиш қилинган.

26 февраль куни ярмарка яна китобсеварлар учун ўз эшикларини очади. Бу гал Мисрнинг Искандария шаҳрида ўтказилади.

ЯНГИ ТЕЛЕВИЗИОН МАРКАЗ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон пойтахтида чет эллардан харид қилинган энг янги ускуналар билан жиҳозланган йирик телевизион марказ ишлай бошлади.

Марказ иккита кенг студиядан иборат бўлиб, уларда ўзининг техникавий ижроси жиҳатидан замонавий талабларга мос келадиган мураккаб телевизион программалар тузиш учун барча шарт-шароит яратилган. Шу тариқа мамлакатнинг ўз ривожида сезиларли даражада орқада қолган телевидениеси йўл қўйилган қолоқликнинг ўрнини тезроқ қоплаш имконини берадиган қудратли базага эга бўлди.

ЗИЛЗИЛА БЎЛИШИ КУТИЛМОҚДА

БЕЛГРАД. Яқин беш йил ичида Сербиянинг марказий районларида 8 баллгача куч билан зилзила бўлиши кутилмоқда.

4 февраль куни асбоблар Белграддаги атиги 26 километр шарқроқда жойлашган Старчевода ер қобиғи 4,5 баллгача кучланишда силкинганини қайд этганидан сўнг республика марказий сейсмология станциясининг ходимлари ана шундай хулосага келишди.

Пойтахт ва ер устки қатлами тез-тез силкиниб турадиган Лазаревац, Панчево, Рудник, Свилайнац каби шаҳарларнинг бир группа олимлари республикада кейинги вақтда содир бўлган зилзилалар тўғрисидаги барча маълумотларни ҳисобга олган ҳолда Сербиянинг сейсмология райони харитасини тузиб чиқишди. Кейинги ҳафта мобайнида Белград теварагида беш баллгача куч билан уч марта ер ости силкиниши қайд этилган.

Сербия марказий сейсмик станцияси директори Слободан Жегарацнинг сўзларига қараганда, Белградда ҳар 500 йилда 8 баллгача куч билан ер силкиниши хавфи бор. 20—30-йилларда Сербия шаҳарларида фожиали оқибатларга сабаб бўлган ер ости силкинишлари рўй берган.

Сербиянинг сейсмология райони харитасида мазкур республиканинг исталган географик пункти учун ер қатлами тебранишининг кучи тўғрисидаги маълумотлар тўпланган ва бу харита зилзилабардош бинолар қуриш учун асосий ҳужжат ҳисобланади.

ИРҚЧИЛИК СИЁСАТИ ҚУРБОНЛАРИ

ХАРАРЕ. ЖАР маъмурлари қўшни мустақил мамлакатларга нисбатан ўтказаётган беқарорлаштириш сиёсати кейинги саккиз йил мобайнида бир миллион юз минг кишини нобуд қилди ва 35 миллиард долларлик иқтисодий зарар етказди.

Африка жануби муаммолари билан шуғулланувчи ҳамдўстликка аъзо мамлакатларнинг ташқи ишлар министрлари комитетининг Зимбабве пойтахтида ўтаётган кенгашига тақдим этилган ҳужжатда ана шу маълумотлар бор. (ТАСС).

ОНА ДИЁР ВИСОЛИ

АФҒОНИСТОН ЧЕГАРАСИДАН РЕПОРТАЖ

ТЕРМИЗ, 9 февраль. (ЎзТАГ мухбири И. Хисомов). Совет қўшинларини Афғонистондан батамом олиб чиқиб кетиладиган кунга бир ҳафта қолди. Ҳарбий қисмлар кетма-кет Ватанга қайтиб келмоқда.

Афғонистоннинг Хайратон шаҳри билан Совет Иттифоқининг Термиз шаҳрини туташтирувчи Амударё кўпригидан кейинги уч кун ичида десантчилар, бир неча мотоўқчи бўлинмалар ўтди, бугун эса таъминот бўлинмалари қайтиб келади.

Навбатдаги мотоўқчи қисмнинг машиналарида байроқлар ҳилпираб кўзга ташланади, ҳарбий оркестр садолари эшитилади.

— Биз қўмондонликнинг буйруғига биноан Афғонистонга биринчилар қатори кирган эдик, — дейди подполковник И. Масик чанг кўтариб ўтаётган жанговар техника сафига ишора қилиб. — Бу воқеа 1979 йилнинг охирида бўлган эди. Тўққиз йил мобайнида кўпгина жангларда қатнашдик. Жангчиларимизнинг ярмидан кўпроғи СССРнинг ҳарбий мукофотларига сазовор бўлди. Уларнинг ҳаммасига «Интернационалист жангчига миннатдор афғон халқидан» медали топширилди.

Ватанга қайтишга ҳамма ҳам мушарраф бўлмади. Оддий аскар Николай Афиногенов хотирасини ўртоқлари ҳамиша ёдда тутадилар. Тоғдаги жанглардан бири вақтида у ўзини ва атрофини қуршаб олган душманларни мина билан портлатиб юборди. Вафотидан кейин унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

— Биз афғон халқининг экономикасини тиклашда ҳам ёрдам бердик, — деди подполковник И. Масик сўзини давом эттириб.

Диёрга қайтиб келган қисмлар мамлакат ичкарисига жўнашга ҳозирлик кўраётган чегара яқинидаги дала-лагерида 20-йилларда Ўрта Осиёда босмачиларга қарши жангларнинг қатнашчиси, Улуғ Ватан урушининг қаҳрамони, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг собиқ қўмондони армия генерали Николай Григорьевич Ляшченко солдат ва офицерларни табриклади.

— Жангчилар орасида мен кўп миллатларнинг ўғлонларини кўриб турибман, — деди генерал. — Халқларнинг айни мана шундай бирлиги мамлакатимизнинг ҳамма синовларга бардош беришини таъминлаган.

Кўпгина совет хотин-қизлари ҳам Афғонистонда ёнма-ён жанг қилиб, врач, медицина ҳамшираси, хизматчи бўлиб ишладилар. Биз прапорщик Лариса Игнатьева билан шу ерда, дала-лагерида учрашдик. У Кировоград медицина билим юртини битиргач, уч йил муқаддам Афғонистонга бориб ишлаш истагини билдирган эди.

— У ерда беҳад кўп ғам-алам тортганимизни сўз билан ифодалаш қийин, — дейди Лариса. — Аммо барибир яхши хотира қолади. Мен ажойиб кишилар билан учрашдим, яхши халқ билан танишдим. Чунки биз катта ва кичик афғонларга ҳам ёрдам бердик. Энди уларга қийин бўлади. Женева битимлари бажарилиши учун, жафокаш афғонлар диёрида хунрезлик тўхтатилиши учун ҳамма ҳаракат қилиши керак...

Бутун дунёнинг нигоҳи кичкина Термиз шаҳрига тикилган. Айрим кунларда бу ерда бир юз эллик нафаргача ғарб журналистлари, ундан ҳам кўпроқ совет журналистлари ишладилар. Блокнотларда, диктофон, фотоаппарат ва телекамера ленталарида шу воқеанинг қанчадан-қанча ёрқин дақиқалари акс этди.

Мана, юриб келаётган БТР машиналаридан икки йигит сакраб тушиб, қариндошлари қучоғига ташланади. Булар оддий аскарлар Бахтиёр Нуриддинов билан Илҳом Акобиров эди. Мухбирлар қувончдан кўзларига ёш олган кишиларни — уларнинг ота-оналари, ака-укалари, опа-сингиллари, дўстларини дарров қуршайдилар ва уларнинг суҳбатига аралашадилар...

Бир қария гумбурлаб ўтаётган машиналарга тикилиб қараб турибди. У қўлбола транспарантни кўтариб олган, транспарантнинг бир тарафига ҳарбий қисмнинг бешта рақамли почта номери, иккинчи томонига эса «Ришот» деган исм ёзилган эди.

Унга ўхшашлар бу ерда кўп. Маҳаллий аҳолигина эмас, мамлакатнинг олис жойларидан ҳам қариндошлар келишмоқда. Тюмень областидаги вишкомонтаж бошқармасининг электрчиси Юрий Иннокентьевич Кузнецов ўз ўғлини шу ерда ўн беш кун кутди. Хотини Галина Михайловна ҳам келди. Бугун уларнинг ҳаётида шодиёна кун бўлса, ажаб эмас. Улар ўз ўғли Викторни бағрларига олдилар. Соғ-саломат, медаллар билан келибди.

Солдатлар муваққат лагерда ўз уст-бошларини ва техникани тартибга келтирмоқдалар. Яқиндаги станцияда эса кеча келган десантчилар вагонлардан жой олмоқдалар. Афғонистон чегарасида қувончли дамлар такрорланиб турибди.

15 февралгача Афғонистондан сўнгги совет солдати олиб чиқиб кетилади.

ҚАРЗНИ ҚАЙТАРИШ ПАЙТИ КЕЛДИ

6—8 февраль кунлари Харьков ва Белгородда Бутуниттифоқ семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда озиқ-овқат комплексини ривожлантиришга партиявий таъсирни кучайтириш, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашда шаҳарларнинг ва саноат марказларининг ролини ошириш масалалари диққат марказида бўлди.

Семинар-кенгаш ишида Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, В. В. Шчербицкий, А. В. Власов ўртоқлар қатнашдилар.

Кенгашга область, ўлка ва республика марказлари шаҳар партия комитетларининг биринчи секретарлари ва шаҳар ижроия комитетларининг раислари, бир қанча министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари таклиф қилинган эди.

Семинар-кенгашни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев очди. Аҳолини озиқ-овқат билан мўл-кўл таъминлаш — қайта қуришнинг биринчи галдаги, долзарб вазифасидир, деб таъкидлади у. Халқ хўжалигининг аграр секторини ривожлантиришда шаҳарларнинг актив иштирок этиши аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш соҳасидаги тадбирлар жумласига киради. Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги ўзаро алоқалардаги бир қанча позицияларда чинакам қайта қуриш ўтказилиши лозим. Ҳозир гап қишлоқ муаммоларини ҳал этиш, қайта ишлаш саноатини реконструкция қилиш учун, пировард натижада, аҳолини маҳсулотлар билан таъминлашни анча яхшилаш учун шаҳарларнинг ишлаб чиқариш, фан-техника ва интеллектуал имкониятларидан ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ фойдаланиш ҳақида бормоқда.

Семинар-кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов доклад қилди. У, жумладан, бундай деди:

Мамлакатнинг агросаноат комплексини ривожлантиришдаги камчиликларимизнинг илдизлари тарихга бориб тақалади. Бироқ ҳозирги кунги камчиликлар кўп жиҳатдан ўзимизнинг ерга, унда ишлаётган инсонга ҳозирги муносабатимиз билан, кунбай асосидаги иш усули билан, бутун-бутун территориялар ва регионларнинг тайёрга айёрлик кайфиятига берилиб кетганликлари билан, етиштирилган маҳсулотни йиғиштириб олиш, қайта ишлаш, асраш ва реализация қилишга хўжасизларча муносабат билан, агросаноат комплексидаги ишлаб чиқариш-иқтисодий муносабатлар яхши йўлга қўйилмаганлиги билан, шаҳар ва қишлоқнинг ўзаро алоқалари бутунлай издан чиқиб кетганлиги ва бошқа кўпгина сабаблар билан изоҳланади.

Шаҳарлар ва саноат марказларининг аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашдаги иштирокида қайси асосий йўналишлар ва усулларни алоҳида кўрсатиб ўтиш мумкин?

Биринчиси. Аҳолини мева-сабзавот маҳсулотлари, картошка, сут ва сут маҳсулотлари билан, шунингдек гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан, бошқа турдаги озиқ-овқатлар билан мўл-кўл таъминлаш шаҳарлардаги партия ташкилотларининг, халқ депутатлари Советларининг агросаноат комплекси корхоналари билан қандай алоқа боғлаганликларига, улар шаҳар атрофи зонасида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш ва инфраструктурани ривожлантириш учун мавжуд катта имкониятлардан қандай фойдаланаётганликларига кўп жиҳатдан боғлиқ эканини мамлакат айрим регионларининг тажрибаси яққол кўрсатиб турибди. Шу фикрни исботлаш учун КПСС Марказий Комитетининг секретари Харьков ва Белгород партия ташкилотларининг тажрибасини мисол қилиб кўрсатди. Бироқ, деди у, кўпгина шаҳар партия комитетларининг, шаҳар Советлари ижроия комитетларининг ишида шаҳар атрофи қишлоқ хўжалик зоналарини ривожлантириш масалалари, бинобарин эса, шаҳарликларни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш масалалари ҳам ҳали уларнинг ўз иши бўлиб қолган эмас, қишлоқ билан муносабатлар эса ҳанузгача вазият тақозосига қараб қурилмоқда.

Иккинчиси. Шаҳар партия ташкилотлари ва Советлар саноат корхоналарининг ёрдамчи қишлоқ ишлаб чиқаришлари янада самаралироқ ишлашига интилиш ва айни вақтда коллектив боғдорчилик ва полизчиликни ривожлантиришда одамларга ёрдам бериш йўли билан уларга чинакам ғамхўрлик қилиш орқали ўз аҳолиси таъминотини яхшилаш вазифаларини жадал ҳал қилишда катта ёрдам беришлари мумкин ва лозим. Бу соҳада катта резервлар бор.

Нотиқ шаҳар партия ва совет органларининг ташаббуси, бурч ва масъулият туйғусига бевосита боғлиқ равишда ҳал этилиши мумкин бўлган катта-катта масалаларни кўрсатиб ўтди. Теплица хўжалигини жадал кенгайтириш ва маҳсулотни асраш, сабзавотни сотишга ёки қайта ишлашга тайёрлаш базаларини қуриб битказиш мана шу масалалар жумласига киради.

Аҳолини сифатли сут маҳсулотлари билан таъминлашни анча яхшилашни докладчи шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги ўзаро алоқанинг учинчи йўналиши, деб атади. Шаҳар партия комитетларининг секретарлари ва шаҳар Советларининг раислари ушбу кенгашдан кейин дарҳол сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш технологиясининг билимдонлари бўлиб қоладилар, деб ўйлаётганимиз йўқ, аммо ишни яхшилаш имкониятларини билиб олиш ва унга реал таъсир ўтказиб, уни яхшилик томонга ўзгартириш уларнинг вазифасидир, деди у.

Новочеркасск, Тбилиси, Белгород, Орёл, Подольск заводларининг тажрибасидан маълум бўлишича, сут заводлари чиқитсиз технология асосида ишлашлари, бир тонна сутдан 320—360 сўмлик 60 хил ва ундан ҳам кўпроқ турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришлари лозим.

Тўртинчиси. Гўштни қайта ишлаш саноатини ривожлантириш ва қайтадан жиҳозлаш учун кўп иш қилиниши зарур. Нотиқ бу тармоқда қурилиши лозим бўлган чора-тадбирлар ҳақида гапирди. Жумладан, ишлаб турган қувватларни жадал ошириш ва реконструкция қилиш, хом ашё бирлиги ҳисобига товар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, фирма усулида савдо қилишни кенг ривожлантириш лозим. Таллин ва Подольск гўшт комбинатлари, «Ставропольское» бройлер бирлашмаси каби корхоналарнинг иш тажрибасига кенгаш аҳлининг эътибори қаратилди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари новвойлик саноатидаги ишларнинг аҳволини бешинчи муаммо деб атаб, бу соҳадаги кўп нарса маҳаллий ташаббусга боғлиқ эканини уқтириб ўтди. У қисқа вақт ичида шаҳар ташкилотларининг ёрдами билан технология линияларини реконструкция қилишга, жуда хилма-хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга муваффақ бўлган Смоленск нон комбинатининг иши билан яқиндан танишиб чиққанини сўзлаб берди.

Ҳозир ўн учинчи ва ўн тўртинчи беш йилликларда ҳар бир область, ўлка ва республикада маҳсулот тайёрлашнинг батафсил программалари ишлаб чиқилмоқда. Шу программаларда ҳар бир шаҳар, посёлканинг, ҳар бир меҳнат коллективининг иштироки аниқ-равшан кўзда тутилиши лозим. Ишни фақат чақириқлардан иборат қилиб қўйиш ярамайди.

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати аҳволни яхшилаб олишга интилмоқдалар. Хом ашё ресурсларини асрайдиган ва обдон қайта ишлайдиган базани ривожлантириш алоҳида чора-тадбирлар қаторига киради. Машина-ускуналар ишлаб чиқаришга барча машинасозлик министрликлари, шу жумладан мудофаа саноати корхоналари ҳам жалб этилди. Бу ишга жуда катта ресурслар ажратилди. Натижа бўлади. Бироқ фақат умидлар ва орзулар билан яшаб бўлмайди. Одамларга ҳозирнинг ўзидаёқ имкони бўлган ҳамма нарсани бериш керак, деди пировардида В. П. Никонов.

Семинар-кенгаш қатнашчилари ҳузурида сўзга чиққан Харьков область партия комитетининг биринчи секретари В. П. Мисниченко шаҳарнинг қишлоққа ёрдами тўғрисида батафсил гапириб берди.

Қишлоқ эҳтиёжлари учун бажарилаётган ишлар ҳажми ҳар йили 60 миллион сўмлик ошмоқда. Қисқа вақт ичида барча 25 та қишлоқ районида шаҳарнинг ёрдами билан агрохимия комплекслари қурилди. Тольятти — Одесса аммиакпроводи базасида қимматли ўғит—аммиак суви ишлаб чиқаришни йўлга қўйган бешта хўжаликлараро комплекс барпо этилди.

Чорвачиликни интенсивлаш соҳасида ҳам анчагина ишлар қилинмоқда. Сабзавотчиликда қўл меҳнати харажатларини камайтиришнинг янги резервлари қидирилмоқда. Астрахань технологиясини жорий этиш учун маҳаллий корхоналарнинг кучи билан 700 та комплект мослама тайёрланди. Сабзавот-мева сақланадиган қўшимча қувватлар ташкил этилмоқда.

Саноатнинг қишлоққа ёрдамига оид мана шу ва бошқа тадбирлар қишлоқ хўжалик корхоналарининг фаолият даражаси ўсишига таянмоқда. Семинар қатнашчилари 6 февраль куни область бўйлаб қилган сафарлари чоғида бунга ишонч ҳосил қилдилар.

7 февраль куни семинар-кенгаш қатнашчилари Белгород областига сафар қилдилар. КПСС Белгород область комитетининг биринчи секретари А. Ф. Пономарев саноат корхоналарининг қишлоққа ёрдам бериш ишида область партия ташкилотининг роли тўғрисида, аҳолини маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилаш, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини, шунингдек корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг ёрдамчи хўжаликларини ташкил этиш борасидаги ишлар ҳақида гапириб берди. Индустриал ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интеграциялаш муттасил кенгайиб бормоқда. Бу эса яхши натижалар беряпти: магазинларда маҳсулотлар хили бирмунча кўпайганлигидан одамлар ғоят мамнун бўлиб, «раҳмат» демоқдалар.

Шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги ҳамкорлик кўп томонламадир. Бу ҳамкорлик чорвачиликнинг моддий-техника базасини ривожлантириш ва мустаҳкамлашни, озуқа ишлаб чиқариш ва ем-хашак тайёрлашни яхшилашни, қайта ишлаш саноатини реконструкциялаш ва техника билан қайта жиҳозлашда, қишлоқни социал қайта қуришда иштирок этиш ва бошқа кўпгина соҳаларни ўз ичига олади.

Партия ташкилотлари қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилашга катта эътибор бермоқдалар. Социал соҳани ривожлантириш қурилишнинг материал-техника базасини мустаҳкамлашни тақозо этиши тушунарлидир. Саноат корхоналарининг меҳнат коллективлари қурилиш индустрияси базасини модернизациялашда, махсус қурилиш техникасини яратишда қатнашмоқдалар.

Партия ва совет органларининг аниқ мақсадни кўзлаб амалга ошираётган ишлари сезиларли натижалар бермоқда. Областда аҳолини асосий маҳсулотлар билан таъминлаш яхшиланмоқда.

Сўнгра кенгаш қатнашчилари хўжаликларда ва саноат корхоналарида бўлиб белгородликларнинг индустриал ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интеграциялашга, шу асосда озиқ-овқат соҳасидаги вазифаларни ҳал этишга оид тажрибаси билан танишдилар.

Харьковда ўтказилган ялпи мажлисда Челябинск шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. П. Соловьев, Олмаота шаҳар ижроия комитетининг раиси З. Нуркадилов, Харьковдаги А. С. Пушкин номли рус академик драма театрининг бош режиссери А. С. Барсегян, Витебск шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. А. Федорчук муҳокама этилган муаммолар юзасидан ўз фикрларини ўртоқлашдилар.

Семинар-кенгаш охирида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев нутқ сўзлади. У озиқ-овқат масаласи ҳақиқатан ҳам умумхалқ тусини олмоқда ва энг долзарб социал-сиёсий вазифа бўлиб қолмоқда, деди. Шунинг учун озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга бутун экономикамизнинг, шу жумладан шаҳарлар ва саноат марказларининг ишлаб чиқариш ва интеллектуал имкониятини сафарбар этиш ғоят муҳимдир. Харьков ва Белгород намунаси бундай ёндашув мақсадга мувофиқ эканлигига ишонч ҳосил қилдиради. Бунда партиянинг Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши эканлиги тўғрисидаги талаби конкрет мазмун касб этаётганлиги ва амалда рўёбга чиқарилаётганлиги ва энг муҳими ижобий натижалар бераётганлиги кўриниб турибди. Иш ташаббус кўрсатиб, омилкорлик ва ўз халқи олдида катта масъулият туйғуси билан олиб борилса, кўп нарсага эришиш мумкин. Бу борада ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар иттифоқи қанчалик улкан сиёсий, бунёдкорлик кучига эга эканлиги яна бир бор тасдиқланади.

Бироқ қишлоқ хўжалиги олдида, бутун агросаноат комплекси олдида сифат жиҳатидан янги вазифалар турган ҳозирги пайтда, деб таъкидлади нотиқ, турмуш шаҳар билан қишлоқ, ишчилар билан деҳқонлар ўртасида алоқани йўлга қўйишга принципиал жиҳатдан бошқача ёндашувларни тақозо этмоқда.

Шаҳарда тўпланган бутун ишлаб чиқариш ва илмий-техникавий потенциални озиқ-овқат масаласини ҳал этишга янада кенг кўламда сафарбар қилиш бундай ёндашувлар моҳиятини ташкил этади. Замонавий саноатимизнинг қишлоққа қўшадиган ҳиссаси шу пайтгача бўлганига қараганда анча салмоқли бўлиши мумкин ва зарур. Бундан ташқари, деҳқонлар, қишлоқ ўз вақтида мамлакатни индустрлаш ва Улуғ Ватан урушидан кейин халқ хўжалигини тиклаш соҳасидаги куч-ғайратларнинг жуда катта улушини ўз зиммасига олганликлари ҳам бизнинг олдимизга шундай мажбурият қўяди.

Ҳозир, бу ҳақда одамлар тез-тез гапиришаётганидек, қишлоққа қарзни қайтариш пайти келди. Бунда гап давлат социалистик индустрияни вужудга келтириш мақсадида деҳқонлардан қишлоқ хўжалик маҳсулотини арзон тайёрлов нархларида харид қилганлиги учун ўша миллиард-миллиард сўмларни том маънода қайтариш тўғрисида бораётгани йўқ. Ўша пайтда амалга оширилган иш натижаларидан қишлоқ ҳам фойдаланмоқда. Гап давлат, айниқса шаҳарларнинг анча ўсиб борган куч-қудратидан фойдаланиб, қисқа вақт ичида қишлоқ хўжалигини техника билан қайта таъминлаш ва қишлоқнинг социал қиёфасини ўзгартириш, қишлоқ аҳолиси учун яхши меҳнат ва турмуш шароити яратиш тўғрисида бормоқда.

Мана шу ўзаро боғлиқ вазифаларни ҳал этишни йўлга қўйишда шаҳарлар ва саноат марказларининг партия комитетлари, партия ташкилотлари ва Совет ҳокимияти органлари катта роль ўйнашлари керак.

Ҳар бир шаҳарда озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга, шаҳарликларни маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашга энг қулай шароит яратиш зарур.

Е. К. Лигачев мамлакат агросаноат комплекси самарадорлигининг оширишнинг ташкилий-иқтисодий чора-тадбирларини кўрсатиб бериб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барқарорлиги ва жўшқинлиги фан-техника ютуқлари тараққиётини жорий этиш, колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мутаносиб ва мувофиқ тарзда ривожлантириш даражасига ҳам боғлиқ эканлигини таъкидлади. Маълумки, шаҳар бунга бевосита дахлдордир.

Гап шундаки, қишлоқ хўжалиги ва қайта ишлаш саноатида ҳали қўл меҳнати анчагина, машина ва ускуналар кўпинча замонавий талабларга жавоб бермайди. Қишлоқ хўжалигида ишловчиларнинг катта қисми шу пайтгача қўл билан бажариладиган ишларда банддир.

Шаҳар партия комитетлари қишлоқ учун техника ишлаб чиқараётган корхоналарнинг партия ташкилотлари билан биргаликда коллективлар машиналар ишлаб чиқаришга оид буюртмаларни қандай бажараётганлиги ҳамда уларнинг мустаҳкамлиги ва техникавий даражасини ошириш соҳасида қандай ишларни амалга ошираётганлигини таҳлил этишлари керак. Бу шаҳарларнинг ишлаб чиқариш ва илмий потенциалини озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга сафарбар қилишнинг энг муҳим йўналишларидан биридир.

Нотиқ шаҳарлар сабзавот етиштириш, шунингдек теплицалар ва омборлар қуриш билан шуғулланаётган ихтисослаштирилган колхоз ва совхозлар базасини ривожлантиришга оид меҳнатнинг анча қисмини ўз зиммасига олиши мумкинлиги тўғрисида гапирди.

Қайта ишлаш саноати индустриал марказлар потенциалини сафарбар этишнинг кенг соҳасидир. Шаҳарларнинг партия ва совет органлари техника билан қайта қуроллантириш, аниқроқ қилиб айтганда эса қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишлаш ва маҳсулотни сақлашнинг янгидан замонавий базасини вужудга келтириш жараёнига бошчилик қилишлари лозим.

Мамлакатнинг машинасозлик корхоналари, деб давом этди сўнгра КПСС Марказий Комитетининг секретари, шу беш йилликнинг уч йили давомида маҳсулотни қайта ишловчи тармоқлар учун 165 миллион сўмлик технология ускуналари ва эҳтиёт қисмлар етказиб бермади. Биз шаҳар партия комитетлари, шаҳар Советлари ижроия комитетларидан озиқ-овқат саноати учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқараётган машинасозлик корхоналарининг ишини, гўштни қайта ишлаш заводлари, сут ва сабзавот заводлари, кондитер фабрикалари ва бошқа озиқ-овқат корхоналари, шунингдек омборлар ва холодильниклар қурилишининг боришини диққат-эътибор билан ўрганиб чиқишларини сўраймиз. Ана шу корхоналар ва қурилиш ташкилотларининг бошланғич партия ташкилотлари ишини кучайтириш, меҳнат коллективларига мурожаат этиш керак. Одамлар ўз меҳнатлари шаҳарликларни озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашга кўмаклашишини тушуниб етсалар, улар бу борадаги куч-ғайратларни қўллаб-қувватлайдилар.

Е. К. Лигачев қишлоқни социал жиҳатдан ободонлаштириш муаммосига эътиборни жалб этди. Бу муаммо тобора ўткир тус олмоқда. Бу борада кўпгина масалалар ҳам тўпланиб қолди. Қишлоқ уй-жой, медицина, маиший, транспорт, маданий хизмат кўрсатиш даражаси жиҳатидан ҳамон шаҳардан анча орқада қолмоқда. Қишлоқ уй-жой фондининг атиги 10—12 проценти марказий иситиш, водопровод ва канализацияга эга, 5 проценти иссиқ сув билан таъминланган (шаҳарларда бу кўрсаткичлар 80—90 процент даражасидадир).

Буларнинг ҳаммаси қишлоқда демография вазиятини ғоят кескинлаштирмоқда. Қишлоқ аҳолисининг кўчиб кетишини тўхтатиш у ёқда турсин, балки бир қанча жойларда бу жараён кучайиб бормоқда. Меҳнатга энг лаёқатли кишилар кетиб қолмоқдалар. Қишлоқда асосан қариялар қолмоқда. Бундай тенденцияга чек қўйилмас экан, яқин йилларда қишлоқ хўжалигида янги қийинчиликларга дуч келинади. Қишлоқ моддий-техника ресурслари билан қанчалик кўп таъминланмасин, одам асосий ишлаб чиқарувчи куч бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуришда шаҳарлар ҳам кўп иш қилишлари мумкин ва лозим.

Корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари, боғ участкалари, коллектив полизчилик аҳолини маҳсулотлар билан таъминлашда муҳим омилдир. Кўмир, нефть саноати, ўрта машинасозлик, геология, ўрмон, газ саноати министрликлари бу борада фаол шуғулланмоқдалар. Шаҳар партия комитетлари, корхоналарнинг партия комитетлари саноат корхоналари раҳбарларининг ёрдамчи хўжаликлар ташкил этишга қизиқишини мунтазам қўллаб-қувватлаб, ёрдамчи хўжаликларни корхонанинг энг муҳим цехлари қаторига қўйишлари зарур.

Шаҳар корхоналарининг зарар кўриб ишловчи корхоналарини ўз қарамоғига олишга ёки гўшт ва сут етиштирадиган колхоз ва совхозлар билан кооперация тузишга интилишини қўллаб-қувватлаш лозим. Бу ҳақда алоҳида гапириш даркор. Семинар қатнашчилари Белгород областида шаҳар саноат корхоналари билан колхоз ва совхозлар ўртасида хўжалик алоқалари ривожланиб бораётганлиги билан танишдилар. Бундай хўжалик алоқалари хилма-хилдир ва бу яхши. Бу борада шаҳар ва қишлоқ меҳнат коллективларининг моддий манфаати ҳисобга олинмоқда. Шаҳар колхоз ва совхозни ривожлантиришга маблағ сарфлайди ҳамда шартномага мувофиқ пландан ташқари етиштирилган маҳсулотни олади. Бу ташаббусга кенг имконият яратиб бериш лозим.

Бизнингча, шаҳарларнинг ишлаб чиқариш потенциалини қийин озиқ-овқат муаммоларини ҳал этишга сафарбар қилишнинг асосий йўналишлари мана шулардан иборат. Бу иш шаҳарликларни жалб этишга умумий ёндашувга ,айниқса ҳайрия ишларига ҳеч қандай алоқадор эмаслигини назарда тутиш керак. Бу иш замонавий усулда хўжалик ҳисоби, узоқ муддатли ҳамкорлик программалари асосида олиб борилиши зарур. Бундай программаларни ишлаб чиқишга меҳнат коллективларини жалб этиш, улар қишлоқ ишларида ўзларининг иштироки нафли бўлишини ҳис этишлари, бу ишни онгли равишда манфаатдорлик билан амалга оширишлари зарур.

Ҳозирги вақтда фан ва маданият шаҳар ташкилотларининг қишлоқни оталиққа олишини анча кенгайтириш, олимлар, адиблар, санъат усталарини қишлоқни маърифатли қилишга, мутахассислар тайёрлашда, ишлаб чиқариш, социал ва ғоявий-тарбиявий вазифаларни ҳал этишда колхоз ва совхозларга ёрдам беришга фаолроқ жалб этиш ҳам керак. Қишлоқ мактабларига, қишлоқдаги соғлиқни сақлашга алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш лозим. Шаҳарлардаги олий ўқув юртлари ва медицина коллективлари бу борада кўп иш қилишлари мумкин.

Пировардида Е. К. Лигачев колхозлар, совхозлар ва агросаноат комплексининг бошқа корхоналарида хўжалик юритишнинг иқтисодий методлари асосида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш юзасидан қабул қилинаётган чора-тадбирларни мамлакат шаҳарларининг, саноат марказларининг бутун куч-қудрати билан мустаҳкамлаш ғоят муҳимлигини айтди.

(ТАСС).

ДАСТЛАБКИ САМАРАЛАР

«Ташэлектромаш» заводи коллективи мана иккинчи йилдирки, хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитларида ишламоқда. Улар ўтган йилни муваффақиятли якунладилар. План барча иқтисодий кўрсаткичлар бўйича бажарилди.

Ишлаб чиқариш кенгаши бунга қолоқ участкаларни аниқлаб, уларни мустаҳкамлаш эвазига эришмоқда. Кўпгина цехларда янги ускуналар ўрнатилди. Меҳнат шароити яхшиланди. Шу боис корхонанинг асосий маҳсулоти — ТДМ-503У2 пайвандлаш трансформатори жуда харидоргир бўлиб қолди. Уларни Болгария, Вьетнам, Монголия, Куба, Ҳиндистон, Сурия, Жазоир бажонидил сотиб олмоқда.

Суратларда: 1. Корхонанинг илғор йиғувчи слесарларидан бири Раҳим Барноев. У янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш участкасида меҳнат қилади. 2. Жўнатилишга тайёр маҳсулотлар. Назоратчи Нина Крикунова ҳамда директорнинг сифат бўйича ўринбосари Марат Қодиров уларни сўнгги марта кўздан кечирмоқдалар.

Г. ИГНАТЬЕВ ва Р. ШАМСУДДИНОВ фотолари (ЎзТАГ).

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

9 февраль куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида мукофотлар топширилди.

Ишчи Х. Х. Абдураҳмонова, хизматчилар Е. Ю. Агеева, З. М. Алимова, ишчи М. Т. Боймахонова, хизматчи Д. Камолхўжаева, ишчи О. К. Йўлдошеваларга «Қаҳрамон она» ордени топширилди ва самимий табриклаб, болалар тарбияси учун уларга чин дилдан миннатдорчилик билдирилди.

Юксак учувчилик маҳорати ва авария вазиятида кўрсатган мардлиги учун экипаж штурмани Р. П. Згадов Ҳурмат ордени билан мукофотланди.

СССР Ички ишлар министрлиги Тошкент Олий мактабининг катта ўқитувчиси А. Н. Илҳомов, шу мактаб тингловчиси З. А. Раҳмонов, Оҳангарон район ижроия комитети ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосари А. Йўлборисовларнинг мардлиги ва қаҳрамонлиги, дадил ва қатъий ҳаракатлари «Жамоат тартибини сақлашдаги аъло хизматлари учун» медали билан тақдирланди.

Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси инженерлик-авиация хизмати бош инженерининг ўринбосари А. В. Перепелицинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган транспорт ходими» фахрий унвони берилгани ҳақидаги диплом топширилди.

Ўзбекистон шаҳарсозлик илмий-тадқиқот лойиҳалаш институти ходимлари группасининг Ўзбекистон архитектура ва шаҳарсозлигини ривожлантиришга қўшган ҳиссасига юқори баҳо берилди. Бўлимнинг бош мутахассис-архитектори А. М. Александрович, сектор мудири Х. К. Турсунов — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган архитектор, институт директори А. В. Ғаниев, бўлимнинг бош мутахассис-конструктори В. Е. Штереншис — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қурувчи бўлдилар. Бўлим бошлиғи Н. Н. Черновага Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи топширилди.

Кадрлар тайёрлашдаги ва музика- ижрочилик санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Тошкент консерваторияси музика тарихи кафедрасининг мудири Т. Б. Ғафурбековга, профессор Ф. М. Янов-Яновскийга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби», доцент Р. К. Арзумановага, доцент Р. Ш. Каримовага, катта ўқитувчи А. Б. Кимга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» унвони берилгани тўғрисида дипломлар топширилди. Консерваториянинг бир группа ходимлари республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Шу куни тожик дўстларнинг қувончли топшириғи ҳам бажарилди: Қайроққум геология-қидирув экспедициясининг собиқ ходими тошкентлик мутахассис Н. Н. Королевага Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи топширилди. (ЎзТАГ).

МЕНИНГ ФИКРИМЧА...

Қарорнинг кучи қани?

Қарор қабул қилиндими, демак уни бажариш лозим. Акс ҳолда унинг қиммати қолмайди. Бунга қуйидаги воқеа мисол бўла олади. Заводимиз ишчилари яшайдиган уй-жой массиви шаҳарнинг деярли марказига жойлашган. Шу атрофда мактаблар, болалар боғчалари, бошқа социал-маиший бинолар ҳам бор. Массивнинг ёнида эса Шўрсув олтингугурт конининг базаси ишлайди. Бу қўшничилик экологик жиҳатдан ҳам, иқтисодий жиҳатдан ҳам бизга катта зарар келтиряпти. Озгина шамол турса (Қўқон шамолларининг қандайлиги ҳаммага маълум) олтингугурт булути осмонга кўтарилади. Шу ерда яшаётган одамлар ҳам олтингугурт зарралари аралашган ҳаводан нафас оладилар. Бундан ташқари бу зарралар ҳаво орқали заводнинг металл қуюв цехига ҳам кириб, қуйилаётган металл сифатига салбий таъсир кўрсатяпти.

Базанинг аҳоли соғлиғига жиддий зарар етказаётгани ҳақида кўп йиллардан буён гапириб келамиз. 1971 йилда эса Фарғона область Совети ижроия комитети ушбу базани шаҳар четига кўчириш ҳақида қарор қабул қилган эди. Аммо бу қарор қоғозда қолиб кетди. Бир ишга бел боғлаган идора уни охирига етказиш билан қизиқмаса бу қандай қарор бўлди?

К. ИЛМИЯМИНОВ,
Қўқондаги «Большевик» заводи ишчиси.

ТАҲРИРСИЗ ХАТЛАР

Сим қоқиб қўйсангиз

Ҳурматли редакция! Сизнинг 24 январь сонида босилган «Боғ ҳовли кўпаяди» сарлавҳали мақолангизни ўқиб, гулистонликларга офарин, дедим.

Шаҳар ижроия комитети бизнинг Урганч бирлашган авиакорхонаси ишчиларидан боғ-ҳовли қуриб берамиз, деб пул йиғиб олганигаям, мана, бир йил бўляпти. Туянинг қуйруғи ерга текканда сизлар боғ-ҳовли оласизлар, деб пул бермаганлар ҳам бўлди. Шуларнинг айтгани тўғри экан.

Шаҳар ижроия комитетига битта сим қоқиб қўймайсизми, зора боғ-ҳовлилик бўлиб қолсак.

М. САИДОВ,
Урганч бирлашган авиакорхонаси катта инженери.

Арзимизни тингланг!

Қишлоғимизда мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Лекин қишлоқ кўчаларидан юриш амри маҳол. Қор ёки ёмғир ёғгудай бўлса, қадам отиб бўлмайди. Қиш лой, ёзда эса чанг.

Электр чироқлари ҳар куни ўчиб турмаса ҳисоб эмас, қишлоқдаги трансформатор бир неча марта портлаб кетди. Электр монтёр йўқ, шунинг учун чироқ ўчса, ҳамма бориб тегинаверади. Бунинг устига бир йиллаб газ баллонлари олиб келинмайди. Қишлоқдаги ярим аҳоли газ йўқлигидан ташқарида овқат пиширишади.

Қишлоқнинг ярим аҳолиси водопровод суви билан таъминланган, ярми эса бир километр наридан сув ташиб келтиришади. Бизнинг арзимизни ким тинглайди? Шу масалалар бўйича биз район ижроия комитетига, район партия комитетига, совхоз дирекциясига бир неча марта мурожаат қилдик. Лекин қуруқ ваъдадан нарига ўтишмаётир. Ҳатто область «Ленин байроғи» газетасида шу тўғрисида танқидий мақола ҳам босилиб чиқди. Бироқ ҳеч бир натижа чиқмаётир.

Ҳ. ЭГАМОВ,
Гагарин районидаги Яккабоғ қишлоғи.

Ўзлари амал қилсалар

Чекиш — инсон саломатлигининг ашаддий душмани, дейишади. Бироқ айрим врачлар устига оқ халат кийиб олиб, беморларга чекмасликка маслаҳат берадилар-у, аммо ўз маслаҳатларига ўзлари амал қилмайдилар. Палаталарда беморлар олдида чекадилар, тағин кишиларнинг саломатлиги учун қайғурувчи кишилар эмиш.

Ёки баъзи ўқитувчилар ҳам шундай: ўқувчиларга чекманглар, деб таълим-тарбия беришади. Лекин ўзлари мактаб заллари ва синфда, ҳатто дарс вақтида чекадилар. Ахир, буни кўрган ўқувчилар нима дейишлари мумкин?

Менингча, ўша чекувчи саломатлик посбонлари ва ўқитувчи-тарбиячилар «Чекманг!» деганларидан кўра, ўзлари шунга амал қилсалар яхши бўларди.

Л. ХОДИЕВА,
Ромитан райони.

Кун тартибида—табиат муҳофазаси

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачевнинг шу йил январь ойи бошида фан ва маданият арбоблари билан ўтказилган навбатдаги учрашуви қайта қуришнинг интеллектуал имкониятларини янада тўла ишга солишга бағишланди. Худди шундай учрашув 3 февраль куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида ҳам бўлиб ўтди. Ўртоқ Р. Н. Нишоновнинг «Илмий ва санъаткор зиёлиларнинг ижодий кучлари қайта қуришга хизмат қилсин» мавзуидаги доклади учрашув қатнашчилари ва республика жамоатчилигида катта қизиқиш туғдирди.

Биз учрашувда муҳокама қилинган масалага муносабат билдирилган материалларнинг айримларини газетхон эътиборига ҳавола қила борамиз.

Бугунги кунда атроф-муҳитни, табиатни муҳофаза қилиш муаммоси жамоатчилик, партия, совет ташкилотлари, халқимизни ташвишга соляпти. Биринчиси — бу, республикамиз табиати аҳволи. Иккинчиси — монокультура масаласи. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган учрашув-кенгашда бу масалалар чуқур муҳокама қилинди. Мен уларда кўтарилган барча муаммолар ечимига тўла қўшиламан. Зеро, эндиликда экология масаласи инкор этиб бўлмайдиган масаладир. Унга ҳозир ҳаммамизнинг жонимиз ачияпти. Боиси, аҳвол ёмон.

Хўш, нима учун республикада шу ҳол юз берди? Илгарилари буни билганмидик, сезганмидик ёки ҳаммамиз кўзимизни юмиб кетаверганмизми? Нима учун илгарироқ чора кўрилмади? Энди эса шу масала кундан кунга долзарб бўлиб боряпти, деган ҳақли эътирозлар туғилиши турган гап. Йўқ, республикадаги бу оғир аҳволни кўргандик, билгандик.

Бундан ўттиз йил аввал Ўзбекистон табиатини муҳофаза қилиш тўғрисида қонун қабул қилинган эди. Республикадаги экологик вазият ва унинг олдини олиш чоралари белгиланган эди. Афсуски, шундай катта-катта қонунлар қабул қилингану унга риоя қилиш, уни амалга ошириш ўрнига озгина вақт ўтмасдан бари унутилган. Мана энди эса табиатни муҳофаза қилайлик, дея ҳаммамиз жар соляпмиз. Худди бу масала кеча, бугун пайдо бўлгандай. Бироқ 25—30 йиллар мобайнида йўл қўйилган камчилик хатоларни бир йилда, икки йилда тузатиб, эски ҳолига келтириб бўлармикан? Асло! Бу номаъқул гап. Бунга анча вақт керак. Шу сабабдан мазкур масалага енгил қараб бўлмайди. Жамиятимизда янги, революцион давр — ошкоралик, қайта қуриш бошлангани туфайли бу гаплар очиқ, бaралла айтиляпти.

Эндиги вазифамиз — бу камчиликларни шошмасдан, ақл-идрок билан, аҳилликда йўқотишимиз керак. Бақиришлар, қарорлар, қоғозлар, митингбозликлар билан иш битмайди. «Монокультурага барҳам бериш пайти келди, йўл қўйилган хатоларни шу бугуноқ тузатасан, ёки таъминотни ҳам шу бугуноқ ўнглаб қўясан» деб ортиқча талаблар қўйиш ҳам инсофдан эмас. Буларнинг ҳаммаси оқилона иш тутиб, мавриди билан амалга ошириладиган ўта масъулиятли ишлардир. Қолаверса, дастлабки кўрилаётган тадбирларнинг самараси — илк иш натижаларимизда, олдинга қараб силжиётган якунларимизда кўриниб турибди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Орол денгизи районида экология ва санитария вазиятини тубдан яхшилаш, Орол ҳавзасида сув ва ер ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш ҳамда уларни муҳофаза қилишни кучайтириш чоралари тўғрисида» қабул қилган қарори ҳам кишиларда Орол масаласи ижобий ҳал этилишига ишонч уйғотди. Кенг жамоатчилик аралашувидан сўнг бутифос балосидан қутулдик. Ҳозир эса Бўстонлиқ

ЎЗИМИЗ ТУЗАТАМИЗ

зонасида миллий боғ тузиш тўғрисидаги тадбирлар ишлаб чиқиляпти. Акс ҳолда Бўстонлиқ ҳам иккинчи Орол бўлиб қолиши мумкин эди.

Шуни айтиш керакки, ҳар йили республикамизда табиатни муҳофаза қилишга 100 миллион сўмдан ортиқ пул сарфланяпти. Лекин ўзимизнинг қўлимиздан келадиган, жамоатчилик, партия совет ташкилотлари қила оладиган ишлар ҳам етарли эмас.

Масалан, Зарафшон дарёсини олайлик. Ҳозир унинг қай аҳволда эканини кўпчилик билмайди. Дарё канализация, ахлат тўкадиган бир жойга айланган. Ўтган йили Ўзбекистон телевидениеси билан биргаликда унинг бошидан охиригача — 1700 километр юрдик. Қолдиқлар ташланмаган, чорвачилик ахлатлари тўкилмаган жойнинг ўзи йўқ. Ким қиляпти буни ахир? Қизиғи шундаки, ўзимиз ўз қўлимиз билан қиляпмиз. Самарқандда қишлоқ хўжалик институти бор. Унда экология бўйича ҳам, бошқа соҳадаги мутахассислар ҳам тайёрланади. Шу институтнинг ўқув хўжалиги 3000 та чўчқа боқиб, бутун ахлатини Зарафшонга ташлайди. Бу олий ўқув юртини тугатган мутахассислар табиатни муҳофаза қилишни шу йўсинда ўрганадими?

Бу ҳақда кўп гапирилгач, ишлар анча тартибга тушди. Бироқ Самарқанддаги жамоатчилик, назорат органлари шу вақтга қадар қаерга қаради? Қувончимиз узоққа бормади. Иккинчи марта текширилганда Зарафшонга Пастдарғом районидаги Ильич номли колхоздан 30 минг чўчқа ахлати ташланганининг гувоҳи бўлдик. Афсуски, бундай мисоллар кўп.

Фарғонани олайлик. Бу ерда ичадиган сув кам. Ваҳолонки, минглаб тонна нефть сувга оқизиляпти? Бунга ким жавобгар? Нефть заводлари раҳбарлари, албатта. Бироқ юз бераётган аҳволни кўра-била туриб, унга эътироз билдирувчи бирор киши топилмаётир. Корхона директори областда энг ҳурматли кишилардан: область партия комитетининг аъзоси, обрў-эътибори жойида. Халқ ичаётган сув ва нафас олаётган ҳаво заҳарланаётган бўлса, бундай обрўнинг нима кераги бор? Фарғоналиклар қаёққа қараяпти ўзи?

Гидролиз заводи эса чорва учун энг яхши озуқа шелуханинг 30 процентини олади ва халқимизни «заҳарлаш», соғлиғига зиён етказиш билан «машғул». Хўш, нима учун бунга йўл қўямиз? На тозалаш иншоати қурилади, на тўхтатиш чораси кўрилади? Ким ҳал қилади буни? Албатта митинг бўлиши, ҳукумат қарори чиқишини кутиш керакми?

Оддий ғўзапоя масаласини олинг. Уни саноат йўли билан қайта ишлаш ўрнига бекордан-бекорга миллион тонналаб ёқиб ташлаяпмиз. Йиғиштириб олиш, қайта ишлаш қимматга тушармиш...

Яна бир мисол. Тошкент областидаги луб заводлари халқ истеъмол қиладиган сувнинг 60 процентини ифлослантиради. Бунинг ўрнига шу экин билан банд бўлган 16 гектар ерга картошка, турли сабзавотлар эксак фойдали эмасми?

Республикамизда осмонга чиқадиган заҳарли газнинг 60 проценти автомашиналарга тўғри келади. Афсуски, бу иш билан ҳам ҳеч ким шуғулланмаяпти. Суриштирсак, Тошкентда мингта автохўжалик бўлиб, уларда газ ўлчайдиган 30 та аппарат бор экан, холос. Бироқ уларнинг ҳам ярми ишламайди. Керак экан, нега қаердан бўлса-да олиб келмаймиз? ГАИ ташкилотларини, заводларни, катта-катта автохўжаликларни тегишли шундай ўлчов асбоблари билан етарлича таъминлаш чораларини кўрмаймиз?

Биз катта ишга бел боғлаганмиз. Лекин партия, совет ташкилотлари, жамоатчилик, халқ табиатни сақлаш учун курашмаса, барчамиз бир ёқадан бош чиқариб ишламасак, ҳаммаси гап бўлиб қолади. Амалий ишга ўтиш вақти етди. Республикамиз экологиясини яхшилаш, уни тузатиш мумкин. Ўз қўлимиз билан буздикми, ўз қўлимиз билан тузатайлик.

Мен шоир Муҳаммад Солиҳнинг СССР Ёзувчилар союзи пленумидаги маърузасида келтирилган рақамлар хусусида ҳам фикр айтмоқчи эдим. Уларни ўқидим-у, хайрон бўлиб қолдим. Революцияга қадар бир килограмм соф пахтага битта сигир сотиб олиш мумкин эди, ҳозир бир килограмм пахта учун деҳқон 15 тийин олади, ана шу пулга у 15 қутича гугурт харид қилиши мумкин, деган гапларни айтган у пленумда. Унинг қандайдир асослари бўлса бордир. Аммо мен манбаларни қидириб, у келтирган маълумотларни топа олмадим.

Аслида расмий маълумотлар қуйидагича: 1917 йилда ўртача бир килограмм пахтанинг нархи 12 тийин, толаники — 80 тийин, мол гўштининг бир килограмми 20 тийин бўлган. Демак, бир ярим килограмм пахтага бир килограмм гўшт олинган, дейиш мумкин. Шоиримиз бўлса, бир килограмм пахтага бутун бошли сигир берган, дейди. Мен юқоридаги рақамларни Туркистон республикасининг ўша пайтда ҳар йили чиқариладиган статистика тўпламидан олдим. Ёки М. Солиҳнинг айтишича, урушгача Ўзбекистонда 27 минг қишлоқ бўлган. Ҳозирги кунгача улардан 20 минги йўқ бўлиб, ё шаҳарга қўшилиб кетган, ёки пахта майдонларига айлантирилган эмиш. Даҳшатли рақам. Республикада 20 минг қишлоқ йўқотиб юборилган эмиш. Мен Москвадан, статистика бошқармасидан билсам: урушгача бизда 14 минг қишлоқ бўлган экан, улар қўшилиб, йириклашгандан сўнг 13 минг қишлоқ қолибди. Бундай масалаларда аниқ факт, масъулият керак! Маърузада келтирилган бошқа рақамларда ҳам англашилмовчиликлар бор.

Фикримча, халқ олдида сўзлаётганда, етти ўлчаб бир кес, қабилида иш тутиш лозим. Одамларга ҳаққоний аҳволни холисона кўрсатиб берайлик. Фикрларни яхши ўрганилмаган рақамлар билан далиллашга уриниш Муҳаммад Солиҳдек истеъдодли шоиримизга ярашмайди.

Мен олимлар, мутахассислар, ёзувчиларни республикадаги қайта қуриш ишига астойдил ёрдам беришга, шундай қилмаётганларни тўғри йўлга солишга кўмаклашишга чақираман.

О. АЛИМОВ,
республика Табиатни муҳофаза қилиш жамияти раисининг биринчи ўринбосари.

● ОРОЛ: ҲАРАКАТ ҚИЛИШ ДАВРИ

ТАЛАБЧАНЛИК ПОЗИЦИЯСИДА ТУРИБ

● Илгари хабар қилинганидек, СССР Халқ контроли комитети КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг Орол бўйидаги экология ва санитария вазиятини тубдан яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарори бажарилишини назорат қилиб турувчи махсус комиссия тузди. Комиссияга СССР Халқ контроли комитетининг масъул ходимлари, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон Халқ контроли органларининг раҳбарлари киришди.

Комиссия ўзининг биринчи планли мажлисида регион учун энг ўткир бўлган масалаларни: СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг ичимлик сув сифатини яхшилаш учун Қорақалпоғистон территориясида сувни чучуклатадиган қурилмалари билан сув олинадиган қудуқларни қазиш ишлари тўғрисидаги ҳамда СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Қизил Ўрда ва Тошовуз областлари аҳолисининг соғлиғини мустаҳкамлаш юзасидан 1988—1995 йилларга мўлжалланган тармоқ программасини ишлаб чиқиши ҳақидаги масалаларни муҳокама қилди.

ЎзТАГ мухбири П. ВОДОЛАЗОВ шу мажлисининг қатнашчиси, Қорақалпоғистон АССР Халқ контроли комитетининг раиси К. СЕЙТНАЗАРОВ билан учрашиб, муҳокама қандай ўтганлигини сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Масалалар Орол бўйи регионида яшаб меҳнат қилаётган кишилар учун муҳим эканлигини тўла англаб, ўткир ва принципиал муҳокама қилинди.

Мажлис қатнашчилари СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги гарчи бирмунча кечикиб бўлса-да, Орол бўйи аҳолисининг соғлиғини мустаҳкамлаш тармоқ программасини ишлаб чиқиб тасдиқлаганлигини, бу программа маҳаллий соғлиқни сақлаш органлари билан келишиб олинганлиги ҳамда моддий ресурслар билан таъминланганлигини маълумот учун қабул қилдилар. Мамлакат Соғлиқни сақлаш министрлигининг капитал қурилиш бошқармаси Қорақалпоғистонда ва қўшни уч областда соғлиқни сақлаш объектлари қурилиши планига эгадир. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорида мана шулар ҳақида гап борган эди.

СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги эса қарорда кўзда тутилган топшириқларнинг тўла ҳажмда ва белгиланган муддатда бажарилишини таъминламаётганлиги учун жуда кескин танқид қилинди. Масалан, министрлик СССР Госплани 1989 йил учун «Аралводстрой» бирлашмасига зарур капитал маблағ ва моддий ресурсларни ўз вақтида ажратиб беришига эриша олмади.

Комиссия сувни чучуклаштирадиган қурилмалари бўлган қудуқлар қурилиши масаласида кўпгина нуқсонлар ва камчиликларни аниқлади. 1989—1990 йилларда 220 та шундай объектни ишга тушириш мўлжалланмоқда. Аммо Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги мажлисда бундай объектларни жойлаштириш схемаси ва ишлар графигини тақдим эта олмади. Лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаш, машина-ускуналарни етказиб бериш ҳамда конкрет аҳоли пунктларида сувни чучуклаштирадиган қурилмаси бўлган ҳар бир сув узелини фойдаланишга топшириш муддатлари ҳам белгиланмаган.

Қурилмаларни жойлаштириш автоном республика Соғлиқни сақлаш министрлиги билан келишиб олинмаган экан. Бунинг устига, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигидаги кишилар ҳеч ким билан маслаҳатлашмай, бир кеча-кундузда 50 куб метр сув бера оладиган чучуклаштирувчи қурилмани ўрнатишга қарор қилишган. Бу — қарорда кўзда тутилганига қараганда икки баравар кўп қувватли қурилмадир. Бундай ташаббусни фақат маъқуллаш мумкиндек эди. Амалда эса, муҳокама қатнашчилари қайд этиб ўтишганидек, бундай ёндашилган тақдирда сувни чучуклаштирадиган қурилмалар ўрнатиладиган аҳоли пунктларининг сони белгиланганига қараганда икки баравар камайиши мумкин.

Мажлисда кўриб чиқилган бошқа бир масала ҳам аҳолини ичимлик сув билан таъминлашни яхшилаш муаммосига таалуқлидир. Орол хусусидаги қарорда бир қанча министрликлар ва идораларга, шу жумладан, СССР Давлат агросаноат комитети билан СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Туркманистон Министрлар Советларига конкрет топшириқ, яъни 1988 йилдан бошлаб Қорақалпоғистон, Хоразм ва Тошовуз областларининг аҳолисига юқори сифатли ичимлик сув етказиб бериш топшириғи берилган эди. Ҳозир 1989 йил, аммо ишлар ҳануз бошлангани йўқ. Масала мураккаб, албатта. Сувни олисдан ташиб келтириш керак, бу қимматга тушади, одамлар уни сотиб олишармикин? Сувни жанубий областларда нимада ва қандай келтириш масаласи ҳам ҳозирча ҳал қилинмаган.

— Хўш, комиссия қандай қарорга келди?

— Аввало, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрининг ўринбосари В. Ф. Моховиковнинг қудуқлар ва сувни чучуклаштирадиган қурилмалар барпо этиш юзасидан белгиланган топшириқлар сўзсиз бажарилиши учун министрлик зарур чораларни кўради, деган гапи маълумот учун қабул қилинди. Комиссия сув чучуклаштирадиган қурилмалари бўлган қудуқларни жойлаштиришнинг Қорақалпоғистон Соғлиқни сақлаш министрлиги билан келишиб олинган муфассал схемасини, шунингдек, тадбирлар плани ва ишлар графигини бир ойлик муддат ичида тақдим этишни талаб қилди.

Аҳолига ичимлик сув етказиб беришга келганда, комиссия бу масалани республиканинг совет органлари билан планлаштирувчи органлари ҳал этишлари керак, деб ҳисоблади.

— Сиз умуман мажлис якунларини қандай баҳолардингиз?

— Биринчи навбатда мажлис юксак талабчанлик вазиятида ўтганлигини қайд этмоқчиман. Комиссия аъзолари муаммоларни муҳокама қилишга принципиаллик билан ёндашдилар, ҳар бир масалани, ҳар бир позицияни муфассал ўрганиб чиқдилар. Бу ўз самарасини ҳам берди.

Масалан, мажлисдан кейин «Аралсельхозводопроводстрой» бирлашмаси автоном республика Соғлиқни сақлаш министрлиги билан биргаликда сувни чучуклаштирадиган қурилмаларнинг жойлаштирилишини дарҳол қайта кўриб чиқди. Бундай қурилмаларни биринчи навбатда сифатли ичимлик сув билан таъминлаш муаммоси айниқса, ўткир бўлиб турган ҳамда бу муаммони қурилаётган Туямўйин — Нукус — Чимбой — Тахтакўпир ва Тахиатош — Қўнғирот магистрал қувур ариқлари ҳисобига ҳал этиш имконияти ҳозирча йўқ бўлган аҳоли пунктларида ўрнатишга қарор қилинди.

Қудуқлар ва чучуклаштириш қурилмалари барпо этиш учун ташкил этилган «Мосстроймонтаж» трестининг Нукус ихтисослаштирилган кўчма механизациялаштирилган колоннасини кадрлар ва пармалаш ускуналари билан таъминлаш масалалари тезроқ ҳал этиладиган бўлиб қолди.

Комиссия мажлисида амалий ва талабчанлик билан ёндашув намоён бўлди. Айни мана шундай ёндашув, доимий назорат КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорида Орол бўйи регионидаги экологик ва социал-иқтисодий вазиятни соғломлаштириш учун белгиланган чора-тадбирларни ўз вақтида ва муваффақиятли равишда амалга оширишга кўмаклашиши мумкин, деб ҳисоблайман.

● *Миллатлараро муносабатлар ва алоқалар*

МАДАНИЯТЛАРНИНГ НОЁБ ҲАМКОРЛИГИ

Инсонни, унинг ҳаёти, фикри, маънавиятини юқори босқичга кўтариш қайта қуришнинг асосий мақсади эканлиги яққол намоён бўлмоқда. Партия ҳужжатларида, КПСС Марказий Комитетининг шу йил январь Пленумида қабул қилинган партияга, совет халқига Мурожаатномасида кўрсатилганидек, партия қайта қуришнинг интеллектуал имкониятларини кучайтириб бориш, ҳар томонлама ривожланган ижтимоий актив шахсни шакллантириш учун барча шароитларни яратишни ўзининг муҳим бурчи ҳисоблайди.

Қайта қуриш бир қанча иқтисодий-ижтимоий масалалар қатори миллий муносабатларда ҳам қатор муаммолар тўпланиб қолганини кўрсатди. Мамлакатимиз миллатларнинг кўплиги, миллий маданиятлар ранг-баранглиги жиҳатидан ноёб. Ягона иқтисодий-ижтимоий ҳаёт, социалистик турмуш тарзи, халқлар иттифоқи бу ранг-баранг миллий-маданий бойликларнинг ўзаро таъсири, бир-бирини бойитишига ҳам кенг имкон туғдирди ва бу жараённи тобора тезлаштирмоқда. Бу объектив жараён ягона маданий ҳамкорлик бутун совет маданиятини шакллантирди ва унинг ривожига асос бўлди, бу шубҳасиз маънавий тараққиётдаги энг катта оламшумул ютуқларимиздан биридир. Лекин ютуқларга берилиб кетиб, айрим ҳолларда бир ёқламаликка йўл қўйилганидан, хатолар ҳам келиб чиққани сезилмай қолинди. Айрим халқлар, майда миллатларнинг маданият меросидаги баъзи бойликлар, айниқса, уларнинг тилларига эътибор сусайиб кетди.

Қайта қуриш, хатоларни очиб ташлаш жараёнида миллий маданиятларни, миллий тилларни ривожлантириш ўз-ўзидан юзага келадиган жараён бўлмай, ҳар доим эътибор ва шароит талаб этилиши аниқ сезилмоқда. Иқтисодий-ижтимоий ривожланишни бошқаришнинг ниҳоятда марказлаштириб юборилиши ҳам миллий республикаларда миллий маданият формалари, миллий тиллар ривожига диққатнинг сусайишига олиб келди. Ҳозирги тажриба кўрсатишича, маданиятимизнинг интернационал мазмуни, ривожлантириш қанчалик диққат-эътибор талаб этса, миллий маданиятнинг ҳар томонлама тараққиётини таъминлаш ҳам шунчалик ғамхўрликка муҳтождир. Бу бир масаланинг икки ажралмас томонидир. Бирисиз иккинчиси мавжуд бўла олмайди.

Социалистик интернационализм миллийликсиз яшай олмайди ва унинг ривожини тақозо этади, чунки интернационал маданий бойликлар миллий маданият тараққиётида яратилган олий бойликлар асосида вужудга келади. Демак, мамлакатимизда рус тили ва миллий тиллар муносабати ривожи ҳам бир бутуннинг икки томонини ташкил этадики, бу объектив диалектик жараёндир.

Миллий маданиятнинг ривожи ўтмишда яратилган маданий бойликлар, тарих қолдирган маданий меросимизни йўқотмасдан авайлаб сақлаш ва авлодларга етказиш, улардан ҳозирги маданий юксалишимизда ижодий фойдаланиш иши билан узвий боғлиқдир. Акс ҳолда, маданият ривожидаги узлуксизлик, ворисийлик объектив қонунияти талаблари бузилади, бу эса маданият тараққиётига зарба бўлади, уни сусайтиради, камбағаллаштиради, тушкунликка олиб келади. 20—30-йилларда маданий меросга нотўғри, «сўлларча» муносабат, маданий бойликларни ўзида мужассамлаган йирик арбобларни репрессия қилиш маданиятимиз ривожига катта зарар келтирди. Қайта қуриш, ошкоралик туфайли 20—30-йилларда яратилган маданий бойликларга эътибор кучайди, қораланганлар оқланмоқда, асарлар, ғоялар шаклланмоқда. Ҳаттоки социалистик реализмга мос келмасликда айбланган, ўз даврида инкор этилган асарлар ҳам халқимизга қайтиб келмоқда. Адабиёт, санъатимиз ривожига катта зарар келтирган 1947 йилдаги «Звезда» ва «Ленинград» журналлари ҳақидаги қарор ошкора бекор қилинди. Ҳаётимизни демократиялаштириш, социалистик плюрализм принциплари шу кунимиз ва келажак учунгина эмас, ўтмишдаги маданий бойликларимизни, меросимизни тўғри баҳолаш учун ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Қайта қуриш барча ижтимоий ҳодисалар, жумладан, маданий бойликларга ҳам янгича муносабатда бўлишни талаб этмоқда. Бизнинг социалистик диёримиз биқиқлик, сунъий чегараланганликни ёриб чиқиб очиқ мамлакатга айланмоқда. Бу янгича фикрлаш ҳақиқий диалектик тафаккур талабларига мос келади ва миллий маданий бойликларни ўрганишда ҳам янгича талабларни, тадқиқотларни олға суради.

Қайта қуриш вазифаларини амалга ошириш жараёни тобора ўзига кенг йўл очаётган ҳозирги вақтда миллий муносабатларни ўрганиш фаоллашди, миллий маданий меросни янада қадрлаш ва ўрганиш, миллий тилларни ривожлантириш масаласининг актуаллиги янада ортиб бормоқда. Маданий меросни ўрганиш, миллий маданиятни ривожлантириш зарурлиги турли норасмий бирлашмалар программасида, таклифларида янгича талаб — фақат миллий манфаатни кўзлаш талаби сифатида баён этилади. Масалан, Тошкентдаги айрим норасмий бирлашмалар қатор талаблар қатори шундай талабни ҳам олға сурмоқда. Гап шундаки, маданий меросни ўрганиш зарурлиги ҳаммамиз учун маълум, очиқ-ойдин ҳақиқат, бунинг учун махсус талаб ҳам керак эмас, балки узлуксиз меҳнат, фаолият, давомий тарғибот ва ташвиқот, маблағ, кадрларни тайёрлаш тақозо этилади.

Ўтмишдаги Хоразмий, Фарғоний, Форобий, Ибн Сино, Беруний, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Байхақий, Журжоний, Коший, Али Қушчи, Улуғбек, Навоий, Бобур, Машраб, Қорабоғий, Нодира, Фурқат, Муқимий, Анбар Отин, Дилшод, Ҳамза каби юзлаб олим, мутафаккир, шоир, маданият арбобларининг номлари халқимизга машҳур. Уларнинг асарлари бир неча бор нашр этилди, бошқа тилларга таржима қилинди, қанча-қанча археологик қазилмалар ўтказилди, ёдгорликлар тикланди, ўзбек фольклор асарлари кенг тарғиб этилмоқда.

Тарихимиз саҳифасидан шахсга сиғиниш даврида ўчириб юборилган Абдулла Қодирий, Боту, Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев, Фитрат, Чўлпон, Усмон Носир, Сўфизода, Отажон Ҳошим каби маданият арбобларига нисбатан адолат қарор топди. Айрим йирик мутаффаккирларимиз — Беруний, Форобий, Ибн Сино, Хоразмий ва бошқа алломаларнинг юбилейлари ЮНЕСКОнинг қарори билан дунё миқёсида кенг нишонланди, уларнинг том-том асарлари ўзбек ва рус ўқувчиларига тақдим этилди.

Архитектура ёдгорликларини қидириб топиш, уларни тиклаш, таъмирлаш соҳасида олиб борилаётган ишлар ўзи бир олам. Бу борада республикамиздаги архитектура ёдгорликларини сақлаш жамиятининг фаолияти ҳам диққатга сазовордир.

Академиямизнинг Шарқшунослик ва Қўлёзмалар институтларида араб, форс, туркий тилларда маданият тарихимизнинг турли соҳаларига оид 50 мингдан ортиқ ноёб қўлёзмалари, 70 мингдан ортиқ литография китоблари сақланмоқда. Улар йиллар давомида аҳолида ҳукумат ажратган маблағ ҳисобига сотиб олиниб, тўплаб келинди. Бу қўлёзмалар ўрганилиб, халқимизга тақдим этилмоқда. Бизнинг Шарқ қўлёзмалари фондимиз иттифоқимиздаги энг бой хазиналардан ҳисобланиб, бошқа мамлакат олимлари орасида ҳам машҳурдир. Музика бойлигимизни ўрганиш ва тарғиб қилиш соҳасидаги ишларимизнинг натижаси ҳам барчага маълум. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Масалан, маданий меросимиз, бойлигимиз ҳақидаги 40-йиллардаги тасаввуримиз билан ҳозирги билимимизни қиёслаб бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси давлатимизнинг кундалик эътибори, меросимизни ўрганиш, сақлаш, тарғиб этишга миллионлаб маблағ сарфлаш, қанча-қанча моддий ва маънавий кучларимизни, юз минглаб мутахассисларимизни тайёрлаб, уларни сафарбар эта олишимизнинг самарасидир. Шу ишларимиз туфайли Ўрта Осиё халқларининг жаҳон маданияти, Шарқ халқлари маданияти тарихида тутган ўрни, Шарқ ва Ғарб маданий алоқаларига қўшган ҳиссаси кенг ўрганилди ва ўрганилмоқда.

Маданий бойликларимизнинг тарихини ўрганишда яқин-яқинларда йўл қўйилиб келинган хатоларни, маданиятимизга раҳбарлик қилган айрим раҳбарларимизнинг маданий-ғоявий савияси саёзлиги туфайли юзага келган қатор камчиликларни ҳам эслатиб қўйиш зарур. Айрим халқ санъатлари, анъаналари, одатларига диний тус берилиб, маъмурий йўл билан ман этилдики — бу кенг меҳнаткашлар оммасининг норозилигини келтириб чиқарди. Ҳозирги вақтда бундай хатоларнинг олди олиниб, камчиликлар тугатилмоқда. Маданий бойликларимизни янада чуқур ўрганиш, Сталин шахсига сиғиниш, турғунлик даврида йўл қўйилган хатоларни тугатиш, бундан буён бундай хатоларга йўл қўймасликнинг чораларини кўриш халқимиз олдидаги ҳам миллий, ҳам интернационал бурчимиздир. Шуни қайд этиш кераки, меросни ўрганиш деганда, фақат миллий маданий мероснигина тушуниш нотўғри, бирёқламаликдир. Мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг маданий бойликларини кенг ўрганиш имкониятидан ҳам тўлиқ фойдаланиш миллий маданиятимизни янада ривожлантиришнинг муҳим шарти эканлигини асло унутмаслик даркор.

Турли халқлар миллий маданиятининг ўзаро таъсири қанчалик кенг бўлса, қанчалик чуқур тарихий қатламларни ўз ичига олса, уларнинг биргаликдаги тараққиёти ҳам, ҳар бирининг алоҳида ривожи ҳам тезлашади. Улар ҳам мазмунан, ҳам шаклан бойиб боравериди. Бу тарихан бир неча бор исботланган ҳақиқат, объектив қонуниятдир.

Масалан, Ўрта Осиёдаги илк ўрта аср — IX—XV асрлардаги маданий кўтаринкилик, Хоразмий, Фарғоний, Форобий, Ибн Сино, Беруний, Замахшарий, Улуғбек, Жомий, Навоий Журжоний каби буюк сиймоларнинг ижодиёти ўз халқларимиз ҳамда қатор қўшни халқлар — қадимги юнон, Яқин Шарқ, Ҳиндистон халқлари маданий бойликларининг таъсири, уларни ижодий ўзлаштириш ва ривожлантириш самарасидир. Бундай маданиятлар ўзаро таъсирининг кучайиши учун маълум социал-иқтисодий шароитларнинг вужудга келиши, объектив имконият яратилиши зарур. Бу жиҳатдан бизнинг мамлакатда бу соҳада вужудга келган имконият ноёбдир. Бошқа қардош халқлар маданий бойликларини, меросини ижодий ўрганиш халқимиз маданий равнақини тезлаштиради ҳамда унинг ютуқларини иттифоқ, дунё миқёсига кўтариш имконини беради.

Социалистик тузум, халқлар қардошлиги туфайли халқимиз СССРдаги бошқа халқлар маданий бойликларидан кенг баҳраманд бўлмоқда. Ўзбек миллий маданияти бойликларининг бошқа халқларнинг ҳам маънавий юксалишига таъсири кучайди. Ворисийлик ва ўзаро таъсир барча халқларимиз маданий ривожи манбаи бўлиб қолди. Демак, бизнинг кўпмиллатли социалистик мамлакатимиз шароитида маданий мерос тушунчаси ҳам мазмунан ниҳоятда чуқурлашиб, тобора бойиб бормоқда.

М. ХАЙРУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси.

ҚАТЪИЙ РАЦИОН АСОСИДА

✦ ФАРҒОНА. Олтиариқ районидаги Охунбобоев номли колхоз чорвадорлари ҳам ижара пудрати асосида ишлаб, баракали ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Натижада сарф-харажатлар камайиб, ижарачиларнинг моддий манфаатдорлиги юқори бўлаяпти.

Холматжон Аҳмедов бошлиқ оила 95 бош бир ойлик бузоқларни қатъий рацион асосида парваришлаётгани учун молларнинг вазни тез ошиб бораётир.

А. НУРМАТОВ.

Н. К. КРУПСКАЯНИНГ ТАНЛАНГАН АСАРЛАРИ

Н. К. Крупскаянинг танланган асарлари тўплами босилиб чиқди. Нашрга киритилган материаллар таниқли партия арбоби, халқ таълими ва меҳнаткашлар сиёсий маорифининг истеъдодли ташкилотчиси ва раҳбари, Ленин ғояларининг ҳормас-толмас тарғиботчиси, моҳир тарихчи, мамлакатимиз ва чет элларда хотин-қизлар ҳаракатининг фаол иштирокчиси образини тасвирлайди.

Китоб Н. К. Крупская туғилган куннинг 120 йиллигига бағишланди.

Тўпламни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти тайёрлаган ва Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарган.

(ТАСС).

МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Москва районидаги «Правда» колхози деҳқонлари бу йил 1520 гектар ерга чигит экишни мўлжалламоқдалар. Уларнинг нияти — ҳар гектар майдондан 35 центнердан ҳосил кўтариш. Шу боис кўкламга яхши ҳозирлик кўрилаётир. Хўжаликда шўр ювиш, далаларга маҳаллий ўғитлар чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш қизғин. Айниқса, деҳқон қаноти — техника ремонтига алоҳида эътибор бериляпти. Устахонада айни кунларда иш авжида. Ремонтчилар ва механизаторлар ўртасидаги мусобақада Турсунали Тоҳиров пешқадамлик қилаётир. У ўз агрегатини аллақачон баҳорга шайлаб қўйган. Турсунали бу йил 215 гектар майдонга чигит экишга аҳд қилди. Суратда: ёш коммунист Т. Тоҳиров.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

Китоблар оламида

ЯНГИ НАШРЛАР

— Маълумки, кейинги икки-уч йил давомида хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш иборалари жуда кўп ишлатилмоқда. Ҳозирги кунда республикамиздаги кўплаб хўжаликлар ана шу усулда ишламоқда. Хўш, хўжалик ҳисоби деганда нималарни тушуниш керак?

— Илмий луғатларда таъкидланишича, агросаноат бирлашмаларида хўжалик ҳисоби — агросаноат бирлашмалари айрим таркибий звенолари ўртасида молия, моддий-техника ва меҳнат ресурсларининг қисман бирлаштирилиши асосида ву-

жудга келувчи муносабатлар системасидир.

Агросаноат бирлашмаларида хўжалик ҳисобини ташкил этишнинг қийинлиги, энг аввало, улар фаолиятининг тармоқлараро ихтисослашув характери билан боғлиқ. Бунда хўжалик ҳисоби муносабатлари конкрет шароитда моддий ишлаб чиқаришнинг ташкилий хўжалик кўринишидаги бир неча тармоқлари билан ўзаро алоқада бўлиб, хўжаликни бошқаришда биргаликда ҳаракат қилади.

Хўжалик ҳисоби бошқарувнинг асосий функцияларини бевосита бирлашма аппаратида марказлаштириш колхозларда хўжалик ҳисоби муносабатларини янада такомиллаштиришга ёрдам беради.

«Меҳнат» нашриётида Х. Ғозиевнинг **«Пахтачиликда хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш»** деб номланган китобида ана шу масалалар ҳақида батафсил маълумотлар берилган. Шунингдек, нашриётда қуйидаги китоблар ҳам босмадан чиқарилди: «Қайта қуриш эстафетаси», «АСК: ташаббус, тажриба, самара», «Чорвадорнинг ён дафтари», «АПК: техника тараққиёти даврида», «Илғор технология асосида», «Химия халқ хўжалигида», «Электр пайвандчи», «Уй-рўзғор электр асбоблари ва машиналари ремонти слесари учун справочник», «Сени эъзозлаймиз, табиат», «Тоғ ён бағридаги боғлар».

• *ҚИТЪАЛАР ВА ОКЕАНЛАР ОША...*

● Ёзувчи ва публицист Расул Раҳмонов ўтган йили Ўзбекистон жамоатчилиги делегацияси составида Америка Қўшма Штатларида сафарда бўлди. У ана шу саёҳати асосида «Америкада ўзбек овози» китобини ёзди. Қуйида китобдан боб эълон қиламиз.

Расул РАҲМОНОВ

АМЕРИКАДА ЎЗБЕК ОВОЗИ

ЙЎЛ БОШИДА

САФАРГА отланиб, йўл бошида турганимизда Вашингтонда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачев билан АҚШ Президенти Рональд Рейган ўрта ва ундан камроқ масофага учадиган ракеталарни қисқартириш тўғрисидаги Шартномани имзолаганликлари ҳақида хушхабар келди. Улуғ Ватан урушининг шафқатсиз жангоҳларида ажал ўқлари учган даврдан буён ўтган қирқ уч йилдан кейин, биринчи марта тинч замонлар умрини узайтирувчи, дунё осойишталигини асословчи тарихий ҳужжат туғилган эди. У мунаввар ҳаёт, дўстлик офтоби, озодлик йўли, тотувлик неъмати янглиғ эллар-элатлар, миллионлар қалбига умид чироғини ёқди. Ер сайёраси узра ҳаво ёришгандай бўлди.

Биз АҚШда дунёдаги миллион-миллион халқлар қатори Америка жамоатчилигининг ҳам бу олий мулоқот эзгу самарасидан бениҳоя мамнун бўлганлигини, совет кишиларига ишончи, муҳаббати ошганлигини эшитдик. Муҳаббатли мезбоннинг меҳмони бўлиш нақадар кўнгилли. Икки буюк давлат раҳбарларининг олий даражадаги учрашувлари социалистик ва капиталистик мамлакатлар ўртасидаги тинч мусобақани барқарор этишга, дунёда ижобий ҳамкорликларни вужудга келтиришга, уларни ривожлантиришга, мухолифликдан тинч-тотув яшаш сари бурилишнинг рўй беришига, «совуқ уруш» шарпаси ўрнини умидворлик эгаллашига катта ҳисса қўшарди. Бу соғлом қўшничилик ҳавосидан баҳраманд бўлган халқларимизнинг руҳлари кўтарилган, Ғарб билан Шарқ ўртасидаги ижобий алоқаларни қўллаб-қувватлашга бел боғлаган, халқаро муносабатларни қайта қуришга зўр эҳтиёж сезилиб турган ҳозирги дунёда жуда катта роль ўйнаётганлигини англаган бир шароитда ўзаро мулоқотга отланганимиздан хушнуд эдик. Биз ўз ғояларимизга, ўз турмуш тарзимизга содиқ яшашимиздан қатъи назар, ядро урушига қарши, бошқа ҳар қандай қирғинга қарши муштарак масъулият, мулоқот, дунёнинг реалликларини тан олиш, муаммоларни тинч, сиёсий йўл билан ҳал этишда қатнашиш нақадар зарурлигини, ҳаётий эҳтиёж эканлигини англашимиз катта силжиш, катта гап эди.

Эскича тасаввурларни улоқтириб ташлаб, олга қараб йўл олиш, олижаноб мақсад йўли — дунё тақдири ҳақида қайғуриш йўли очилганди. Қайси системага мансуб бўлишдан қатъи назар, тинчлик йўлида, ялпи ҳалокатнинг олдини олиш йўлида бир-биримизни яқинлаштирадиган жиҳатларни топиб, муносабатларимизни яхшилаб бориш имконияти яратилган эди. Амалий мулоқот ва ишончни барқарор этиш муддаоси пайдо бўлди.

Ахир, чин инсон қандай қилиб ўзини экологик танглиждан, Ер юзи аҳолисининг бешдан бир қисми дучор бўлган қашшоқликдан қутулиш йўлларини излашдан, йилига бир триллион долларни ютиб юбораётган қуролланиш пойгасини ва у ер-бу ерда давом этаётган урушларни тўхтатишга эришиш имкониятларини қидириб топишдан четга олиши мумкин. Ахир йилига ўн беш миллионга яқин бола очлик ва беморликдан ўлаверса майлими? Ер сайёрасининг борлигини ўйлаш соғлом фикрли ҳар бир инсоннинг олий иродасидир. Ҳозирги дунёни ўзгартириш вақти келган.

Жаҳон шундай тўлқинга келган вақтда АҚШга бораётганимиз ички бир қувонч, ҳаяжон бағишларди. Гапнинг очиғи, агар уч-тўрт йил аввал мени шу сафарга чорлашса бормасдим. Ҳозир бемалол, иккиланмай отландим. Очиқчасига, ошкора гаплашиш, ҳақиқатни сўзлаш, фикр алмашиш имконияти яратилган ҳозир. Илгари турғунлик, биқиқлик даврида бор гапни айтиш қийин эди. Албатта, олдиндан ўйланган, бир қолипда ростми-ёлғонми, сиёсатга мослаб ясама гапиришнинг, иш тутишнинг керак бўларди. Ҳам жон, ҳам виждон қийналарди, кўз куларди, кўнгил йиғларди. Аслида, халқимиз саводли, билимли, онгли, юқори савияли, ҳамма нарсага ақли етадиган бўлиб қолган. Борини айтсак, тўғрисини битсак, гап ким ҳақида, нима ҳақида кетаётганини, мақсадни тўғри баҳолай олади.

Жаҳон тақдирига нажот излаётган раҳнамоларимиз учрашувидан чексиз завқланиб, яхши ниятларни қалбларимизга пайванд қилиб, сафарга жўнадик.

«ХУШ КЕЛИБСИЗ!»

● 1988 йил 12 январь. Москвадан учган «ИЛ—62» самолёти 11 соатдан кейин Вашингтондаги Даллес аэропортига қўнди. Нарвон-зиналар орқали пастга-юқорига чиқиб юрганимиз йўқ. Эшик очилиб, катта бир зални эслатувчи автобус зонасига ўтдик. Чарм курсилар ўрнатилган, йўлкалари кенг зал — машина тўғри аэровокзалга олиб бориб улади. Эшиклар очилиб, хонадан -хонага ўтгандек, ҳужжатларни кўздан кечириб, ташқарига йўллайдиган ходимлар рўпарасидан чиқдик. Полициянинг дағал ва бесўнақай ходимлари айланиб юришибди. Чамадон қўядиган аравачалар қатор ва қатор. Ҳаворанг кийимли аэропорт хизматчилари ўтирган жойнинг орқасидаги залда бўйнига «Френдшип форс» деб ёзилган лавҳани осиб олган баланд бўйли, нуроний бир киши қўлини ҳавода чайқатиб, кулиб турарди. Биз олдинма-кейин текширувдан ўтиб, унга яқинлашар эканмиз, ўзбекча талаффузда «Хуш келибсиз!» деб қаршилади. Унинг ёнида ёши йигирмалардан ошган, қадди-қомати келишган, оқ-сариқдан келган йигит, рус тилида «Добро пожаловать» деб, кўришиб, юкларимизни негр кишилар рўпара қилиб турган аравачаларга жойлашга кўмаклашди. Ҳаммамиз тўпланиб бўлгач, оқсоқол ўзини таништирди. У «Френдшип форс» ташкилоти Вашингтондаги комитетининг жамоатчи директори, профессор юрист Веттер Чок экан. Ёнидаги йигит Ходжман Эдуард, рус тилини билгани учун таржимонлик қилар, ярим маош ҳисобига шу ташкилотда кунбай ишлар экан. Х. Эдуарднинг ўн ўринли, биздаги «РАФ» автомобилига ўхшаш машинаси бўлиб, меҳмонхонага ўзи ҳайдаб борди. Вашингтоннинг марказига жойлашган кўп қаватли «Светой Джеймс» деган меҳмонхонагача эллик километрча йўлни босиб ўтдик. Икки қанотида арча, қарағай дарахтлари кўкка бўй чўзиб, кўм-кўк ўтлоқ билан қопланган майдонлар ўртасида бир қаватли шахсий уйлар кўзга ташланиб турган йўл равон ва кенг эди. Ора-чора уч-тўрт қаватли иморатлар ҳам учраб қоларди. Булар — идоралар, магазинлар, деб тушунтирди Э. Ходжман.

Ниҳоят, кенг йўл машҳур Потомок дарёсидан ўтиб, икки томонида бир-бирига уланиб кетган, жуда ҳам баланд бўлмаган бинолар, хиёбонлар, кичик-кичик ошхона, дўконлар ўраб олган, турли рангдаги ҳар хил кийимдаги кишилар билан гавжум тор кўчага бурилди. Машиналар оқими тинмас, уларнинг тури, ранги шу қадар кўпки, бир хил иккита автомобилни топиш қийин эди. Бу йўлларда тезликнинг чегараси йўқ, хавфсизликни асрасангиз бас. Меҳмонхонада ҳамма қулайликлари бор хоналарга жойлашдик. Хонада электроплитка бор. Хоҳлаган киши чойдан ташқари, истаган таомини тайёрлаши мумкин.

Холис қизиқиш, Америка ҳаёти билан танишиш иштиёқи катта эди. Америка «жаннати»ни кўриш, ёритиш устозлардан бошланган. Максим Горькийнинг Америка Қўшма Штатларида бўлиб, ёзган очерклари кўпларга таниш, ҳозир ҳам хизматда. В. Маяковскийнинг Америка ҳақидаги назмини ўқимаган одам кам топилса керак. Ўзбек қаламкашларидан Воҳид Зоҳидовнинг публицистик йўл таассуротлари эсдан чиқмайди. Устодлардан ўтказиб бир нарса дейиш, уларнинг тажрибали, ўткир назарларидан четда қолган бирон нарсани топиш қийин деган андиша билан, қалам тебратишга журъат этишни хаёлга ҳам келтирмаган эдим. Ҳатто ўзга мамлакатга қадам қўйиш билан, американликларнинг ўзбек тилида «Хуш келибсиз!» деб кутиб олишларини меҳмондўстлик таомили сифатида қабул этиб, кўпроқ нарсани кўриш, эшитиш ниятида қўлга қоғоз-қалам ҳам олмаган эдим дастлаб. Вашингтонни айланиб, унинг катта бир боғ шаклида барпо этилганини томоша қилиб, пешинда меҳмонхона яқинидаги мўъжаз бир ошхонага тамадди қилгани келганимизда юз берган бир воқеа, кутилмаган учрашув таассуроти ҳикоя қилишга арзигулик бир мавзуни берди. Американинг пойтахти бўсағасида янграган ўзбек сўзлари бу ерда чинакам ўзбек овозига айланди.

Борганимизнинг эртасига ёқ ошхонага кирар эканмиз, сал олдинроқда ҳаяжонли, бироз титроқ овоз эшитилди: «Ассалому алайкум! Эркин ака сиз бўлсангиз керак, хуш келибсиз! Ассалому алайкум, Турсун ака! Абдурасул ака!...» Тавозе билан соф ўзбек тилида кулча юзли, ўрта бўйли, костюми тик қоматига ярашиб турган киши ҳар биримизни бағрига босиб, қадрдонлардек, қучоқлашиб самимий кўришиб кетди.

— Камина Абдулла Чиғатойман, Туркистонлик, — ўзини таништирди у.

«Америка овози» радиоэшиттиришлари ўзбек тили редакциясининг бошлиғи Абдулла Чиғатой қаршимизда турарди.

— Сиз мени қаёқдан танийсиз? Бу кишининг Турсун ака эканлигини қаёқдан билдингиз? — сўради Эркин Воҳидов.

— Эркин ака, Сизни яхши биламиз. «Шарқ юлдузи» журналида расмларингизни кўп кўрганмиз, китобларингизни олиб турамиз. Турсун акани бўлса, ҳозир, — деб у ён чўнтагидан бир қоғоз олди. — Мана, мана бу ўзбек қомусидан ўқиб таниганмиз. — Унинг қўлида Турсун Рашидовнинг Ўзбек Совет энциклопедиясидан фотонусхаси олинган расми ва у ҳақидаги ахборот турарди.

Бизга тўрдаги столга дастурхон ёзилган эди. Стол устида бир эмас, бир неча хил чиройли шишачаларда таомларга қўшиб тамадди қилинадиган сирка, аччиқ гармдори, помидор, кўкатлардан тайёрланган хуштаъм ҳар хил дориворлар ғуж қилиб, териб қўйилган эди. Унинг ёнида кичкина-кичкина чинни идишларда сарёғ, нон турарди. Ҳар ким хоҳлаган жойига ўтирди. Биз Абдулла Чиғатой билан этакдаги стулларга ёнма-ён ўтириб, танишишда давом этдик.

— Нью-Йорк шаҳрида яшайдиган ватандошларимиздан Абдул Рауф ака Мақсудийга сизларни келишингиз ҳақида телефон қоқишган экан. Менга хабар қилишганда йўқ эканман, ёздириб қўйишибди. — У бизга лотин алифбосида ёзилган хатни кўрсатди.

Идеологик жиҳатдан тарафма-тарафлигимизни, яшаб турган давлатларимиздаги ижтимоий тузумнинг турлича эканлигини Абдулла Чиғатой ҳам, биз ҳам яхши англардик. Амалий алоқалар жараёнида, умид, ишонч, такомиллашиб бораётган совет демократияси, ошкоралик муҳити барқарор этаётган алоқалар кўприги бунёди бўлган Совет ва Америка халқлари ўртасидаги илиқ муносабатлар дастурхони атрофида суҳбат қурдик. Абдулла Чиғатой ўз ҳаёти, кўрган-кечирганлари, ишлари, ҳамсоялари ҳақида гап бошлаган эди, танаффусимиз тугаб, яна Вашингтоннинг диққатга сазовор жойларини, ёдгорликларини кўришга йўл олдик.

— Узилиб қолган суҳбатимизни уйда давом эттирамиз, — меҳмонга таклиф этди у бизни.

Биз кечқурун «Кеннеди марказида» сиёсий мавзудаги қўшиқлар концертига таклиф қилингандик. Эртасига барвақт туриб, Вашингтон штатига учиб кетишимиз режалаштирилган...

— Вашингтон АҚШнинг бошқа йирик шаҳарларига нисбатан тинчроқ, ҳаракат камроқ шаҳар, кўриб турибсиз, — тушунтирди мезбонимиз профессор Веттер Чок. — Бу ерда йирик саноат корхоналари йўқ. Устахоналар, магазинлар, майда корхоналар, ёдгорликлар бор. Оқ ва қора танлилар аралаш яшайди. Асосан амалдорлар, ҳукумат идоралари ходимлари, йирик радио ҳамда телевидение марказлари шаҳри. Катта мамлакатни бошқаришга керакли кўп сонли мартаба эгалари шу ерда яшайди.

Бизни тўғри, осмонўпар қиррали оқ мезана ёнига олиб боришди.

— Бу — Джордж Вашингтон хотираси шарафига тикланган ёдгорлик. Американликлар унинг номини зўр ҳурмат билан тилга оладилар, ҳаёти ҳақидаги асарлар дарсликларга ҳам кирган. У ёшлигидан софдил, тўғрисўз бўлган. Мактаб программасига кирган ёзувчи Уимснинг Дж. Вашингтоннинг болалик йиллари тўғрисида ҳикоя қилувчи асаридан қуйидаги ибратли парчани эшитинг:

(Охири келгуси сонда).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЗАРУР ДАМ ОЛИШ АНЖОМЛАРИ — «ЗЕНИТ» ТЕХНИКА-САВДО МАРКАЗИДА МУҲАЙЁ!

Хабарингиз бўлса керак. Тошкентда янги типдаги «Зенет» магазини очилган. Унда савдо ва техника хизмати уйғунлиги мужассамлашган. Техника хизмати кўрсатиш товар магазинга келиб тушган заҳоти, яъни савдо олди тайёргарлигидан бошланади. Мутахассислар аввалдан буюмнинг ташқи кўринишини ва ишини текшириб кўрадилар. Бунинг учун махсус синов стендлари барпо этилган. Мабодо буюмда бирорта камчилик борлиги аниқлангудай бўлса, уни дарҳол бартараф этилади. Демак, маҳсулот сифатига шубҳа қилмасангиз ҳам бўлади.

«Зенит» техника-савдо марказидаги кўпдан-кўп буюмлар орасида фото ва киноаппаратуралари кенг кўламда савдога чиқарилган.

Агар фотоаппарат бўлмаганда, қанчадан-қанча ажойиб сониялар хотирамиз саҳифаларидан ўчиб кетган бўларди. Затворни «чиқ» эттирасиз-у, ихчамгина кадр Сизни ўтмиш билан юзлаштиради.

«ЗЕНИТ-11» маркали фотоаппаратларга эътибор қилинг. Бу маркани мутахассислар ҳақли равишда мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган энг яхши фотоаппарат сифатида юқори баҳоламоқдалар.

Моҳир суратkaшларга эса «КИЕВ-60 ТТЛ» — ўрта форматли кўзгули фотокамерани тавсия қиламиз.

Фотолабораториянгиз учун фотоувеличитель ниҳоятда зарурлигини гапирмаса ҳам бўлади. «ДОН-103» ва «ДОН-110» фотоувеличителлари 35 мм ва 16 мм.ли плёнкаларда суратга олинган рангли ва қора-оқ негативлардан юқори сифатли фотосурат ишлаш учун мўлжалланган.

Позитив плёнкага (слайдлар) суратга туширувчилар учун эса тасвирнинг юқори сифатли бўлишини таъминлайдиган «ПЕЛЕНГ-500 К» диапроектори жуда қўл келади.

Режиссёр ҳам, оператор ҳам, киномеханик ва томошабин ҳам ўзингиз бўлишингиз мумкин. «КВАРЦ-8ХЕ» кинокамераси ҳамда «РУСЬ» ва «РУСЬ ОПФ» кинопроекторлари Сизга ана шундай имконият яратиб беради.

Туризм ва театр мухлислари «ЗЕНИТ» магазинида енгил, қулай ва ихчам монокуляр ва биноклларни танлаб олишлари мумкин.

Адрес: Ленин райони, Т. Шевченко кўчаси, 30 уй.
Иш соатлари; соат 10 дан 19 гача.
Танафус — соат 14 дан 15 гача.
Дам олиш куни — душанба.

«ЗЕНИТ» ТЕХНИКА-САВДО МАРКАЗИ
«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг
«ЎЗБЕКИСТОН» РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ-КООПЕРАТИВ БИРЛАШМАСИ
бирлашма раиси лавозимига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда махсус олий маълумотли, камида 10 йиллик амалий иш тажрибасига, камида 5 йиллик раҳбарлик лавозимларидаги иш стажига эга бўлган, ишлаб чиқариш экономикасини яхши биладиган, хўжалик юритишнинг замонавий усулларидан хабардор, 55 ёшдан катта бўлмаган кишилар қатнашишлари мумкин.

Конкурсда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатларни тавсия этиш лозим: ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, таржимаи ҳол, маълумоти тўғрисидаги дипломдан нусха, охирги иш жойидан характеристика.

Аризалар 1989 йил 20 февралга қадар қабул қилинади.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри, ГСП, Ўзбекистон проспекти, 41-уй. Конкурс комиссияси. Телефонлар: 56-11-31, 56-16-07.

• *Редакцияга хат*

ХАЛҚ ТАБОБАТИГА ЭЪТИБОР ҚАНИ?

Совет медицинаси мисли кўрилмаган даражада ривожланганлигини, назарияни амалиёт билан чамбарчас боғлаган ҳолда шуҳрат қозонаётганлигини яхши биламиз. Айниқса медицинанинг замонавий юксак техника билан қуролланганлиги кўпгина хасталикларнинг диагностикасини ойдинлаштирди. Хилма-хил дори-дармонларни қўлланиш усулларининг кашф этилиши обрўйини янада кўтарди.

Шунга қарамай, узоқ ўтмишдан буён тўпланган бой маълумот ва тажрибалар, хусусан, Абу Али ибн Синодек алломалардан мерос қолган табобатга оид маълумот ва тажрибалар ҳамон кундалик медицинамизда тўлалигича ўз ифодасини топмаганлиги ажабланарлидир. Тўғри, ана шундай таълимотга асосланиб шифобахш гиёҳлардан беморларни даволаш йўлга қўйилган. Республикамизда 500 дан ортиқ доривор ўсимлик мавжуд, унинг атиги 115 хилидан медицинада фойдаланилмоқда, холос.

Фикримча, республикамизда, хусусан Тошкентда халқ табобат поликлиникаси ташкил этилса яхши бўларди. Бу соҳага тажрибали ва халқ тиббиётидан хабардор шифокорлар жалб этилиши керак. Поликлиникага улуғ аллома Абу Али ибн Сино номи берилишини жуда-жуда истардик. Республика Соғлиқни сақлаш министрлиги бу муаммони ҳал этишга яқиндан ёрдам беради, деган умиддамиз.

А. АКРАМОВ,
шифокор.

Почтальон О. Шодиев қарийб йигирма йилдан бери хушхабар тарқатиб келмоқда. У асосан Қоракўл районидаги Крупская номли колхоз хонадонларига хизмат кўрсатади. Одамлар унинг мотоцикли овозиданоқ хат-хабарлар, газета-журналлар келтирилаётганлигини билишади.

СУРАТДА: почтальон О. Шодиев колхозчи Б. Жўраевага янги газеталарни топширмоқда.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

● ҲОДИСА

ЙЎЛ БЕЛГИЛАРИ МУКАММАЛ БЎЛСИН

Кўпгина йўл белгилари ҳайдовчини хатардан воқиф қилади. Аммо «Туман тушганда ва йўл яхлаганда тезликни камайтиринг» деган битта белги йўқ. Шундай белги керак.

... Қўрғонтепа район агросаноат бирлашмасининг тракторчиси Абдусаттор Қаюмов сменадан сўнг ҳордиқ чиқара туриб, қўққисдан дарё ёқасида гумбирлаган товушни эшитди. Кўприк томондан «ёрдам беринг» деган қичқириқ эшитилди. Туманда на кўприк, на дарё кўринарди. А. Қаюмов бу ерга етиб келган қўшнилари — «Агропромстрой—2» тресги механизациялашган кўчма колоннасининг ишчиси Бозорбой Қаюмов ҳамда Жалолқудуқ район ички ишлар бўлимининг идоралардан ташқари соқчилик хизмати ходими Қодиржон Бердибоев билан бирга дарё этагига боришди.

Муздек сувда ёрдамга чақираётган аёл сузарди. Дарёга қулаган машина аранг кўринарди. Унинг ичида қўл-оёқлари синган, жароҳатланган ҳайдовчи билан уч пассажир бор экан. Маҳалла аҳли жабрланганларга дастлабки ёрдамни кўрсатди. Улар ҳушига келишганида йўлда нима содир бўлганини гапириб беришди: Машинани туманда тез ҳайдаб бораётган шофёр яхлаган йўлда уни бошқара олмай қолган. Натижада машина кўприк панжарасини бузиб, дарёга қулаган.

Бу кўприкдан соат сайин юзлаб машиналар ўтиб туради. Бу ерда, шунга ўхшаш бошқа жойларда ҳам мавсумий йўл белгилари, ҳайдовчини хатардан огоҳлантирадиган ёритиб турувчи табло керак.

(ЎзТАГ мухбири).

• *Спорт*

ХАЛҚАРО МУСОБАҚА:

ЧЕМПИОННИНГ ЗАФАРИ

Европа чемпиони, «Олимпиада-88» иштирокчиси тошкентлик Сергей Заболотнов халқаро мусобақада муваффақият қозонди. У Берлинда ГДР миллий олимпиада комитети совринн учун ўтказилган мусобақада 100 метрли масофани биринчи бўлиб босиб ўтди. Чалқанча сузиш устаси маррагача 56,97 секунд вақт сарфлади.

Редактор **Ў. УСМОНОВ.**

«ФЕРГАНАГЛАВСНАБ»
САВДО-СОТИҚ-АХБОРОТ МАРКАЗИ
1989 йил 21—23 февраль кунлари
ФАРҒОНА ШАҲРИДАГИ «ТЕКСТИЛЬШЧИК» МАДАНИЯТ САРОЙИДА

ортиқча ва фойдаланилмаган товар-моддий бойликлар, ишлаб чиқариш чиқитлари, иккиламчи хом ашё ва тайёр маҳсулотни сотиш бўйича

АУКЦИОН-89
РЕСПУБЛИКА САНОАТ ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИ

Корхоналарнинг вакиллари «АУКЦИОН-89» ярмаркаси ишида қатнашишга таклиф этиладилар.

Справкалар учун телефонлар: 4-73-06, 4-50-47, 4-73-05.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 10/II да **Севгига сеҳгн билан**, 11/II да **Зебуннисо** (19.00), 12/II да **Аловиддиннинг сеҳрли чироғи** (12.00), **Замонавий ва классик балет кечаси** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/II да **Келинлар қўзғолони**, 11/II да **Ўғрини қароқчи урди**, 12/II да **Нажот истаб** (12.00), **Отелло** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/II да **Шайтон ва муридлар**, 11/II да **Хотинимнинг эри**, 12/II да **Тошболта ошиқ**.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-15-20, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р. — 07577. Б. — 34. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12